

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

Populární hudba 21. století se zaměřením na rock a pop

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Zdeněk Votava

Učitelství pro základní školy, obor Hudební výchova, Ruský jazyk

Vedoucí práce: Kuhn Tomáš, Doc. Mgr., Ph.D.

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, 13. dubna 2016

.....

vlastnoruční podpis

ORIGINÁL ZADÁNÍ

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce doc. Mgr. Tomáši Kuhnovi, Ph.D. za pomoc při hledání zdrojů a poskytnutí cenných rad, které mi pomohly při zpracování této práce.

OBSAH

OBSAH	1
1 ÚVOD	3
2 HISTORIE	4
2.1 50. léta.....	4
2.2 60. léta.....	4
2.3 70. léta.....	6
2.4 80. léta.....	9
2.5 90. léta.....	10
3 INTERPRETI, KTEŘÍ INSPIROVALI HUDBU 21. STOLETÍ	12
3.1 Jimi Hendrix.....	12
3.2 Jim Morrison	12
3.3 Elvis Presley	13
3.4 Freddie Mercury.....	13
3.5 Kurt Cobain.....	13
3.6 Michael Jackson	14
3.7 Amy Winehouse	15
3.8 Whitney Houston	15
4 CHARAKTERISTIKA NEJVÝZNAMĚJŠÍCH STYLŮ.....	16
4.1 Rock´n´roll	16
4.2 Mersey sound, mersey beat.....	17
4.3 Art rock.....	17
4.4 Psychedelický rock	17
4.5 Punk.....	18
4.6 Hardcore.....	18
4.7 Crossover.....	18
4.8 Nu metal, new metal.....	19
4.9 Britpop.....	19
4.10 Rhythm&blues.....	19
4.11 Soul.....	20
4.12 Funk.....	20
4.13 Hip-hop.....	20
4.14 Rap.....	21
4.15 Disco	21
4.16 Techno.....	22
4.17 Elektropop, videopop.....	22
4.18 Electro swing	22
4.19 Indie.....	23
5 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA STYLŮ 21. STOLETÍ.....	24
5.1 Forma	25
5.2 Harmonie.....	25
5.3 Rytmika.....	27
5.4 Melodie	28
5.5 Nástrojové obsazení a zpěv.....	28
5.6 Zvuk	30

6 VÝZNAMNÍ PŘEDSTAVITELÉ POPULÁRNÍ HUDBY 21. STOLETÍ.....	32
6.1 Linkin Park	33
6.2 Nickelback	35
6.3 Coldplay.....	36
6.4 Justin Bieber	36
6.5 Green Day.....	36
6.6 Bon Jovi	37
6.7 System Of A Down.....	38
6.8 Eminem	38
6.9 Foo Fighters.....	39
6.10 Red Hot Chili Peppers.....	39
6.11 Korn	40
6.12 The Prodigy	40
6.13 Avantasia	41
6.14 Dream Theater	41
7 ROCK A POP 21. STOLETÍ V ČECHÁCH	42
7.1 Richard Krajčo	42
7.2 Tomáš Klus	43
7.3 Chinaski	43
7.4 Xindl X.....	44
7.5 Michal Hruža	44
7.6 Aneta Langerová	44
7.7 Daniel Bárta.....	45
7.8 Iva Bittová.....	45
7.9 DJ Wich.....	45
7.10 UDG	46
7.11 Monkey Business.....	46
7.12 Daniel Landa.....	46
7.13 Kabát	47
8 RÁDIA, COVERVERZE, REMIXY	48
9 VYUŽITÍ POPU A ROCKU VE VÝUCE NA ZŠ.....	50
9.1 Návrhy hudebních aktivit	50
9.1.1 Čtyřakordové písně.....	51
9.1.2 Ukázka rytmu 3-3-2.....	53
9.1.3 Ukázka rock´n´rollové harmonie a rytmiky ve škole.....	54
9.1.4 Rytmická aktivita k aktuální populární písni	55
9.1.5 Základní rytmus v populární hudbě	56
10 ZÁVĚR.....	57
11 RESUMÉ.....	58
12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	59
PŘÍLOHY	I
Příloha A – Zvukové CD	I
Příloha B – Obrázky	II

1 ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá moderní popovou a rockovou hudbou. Časově je zaměřena na 21. století, ale samozřejmě i na interprety, kteří působili ve století dvacátém. Mezi popem a rockem je těžké najít hranici. Představitelů rockové a popové hudby je mnoho, ale v této práci se budu zabývat pouze těmi, jejichž znaky hudby, dle mého názoru, nejpřesněji vystihují současnou podobu těchto stylů. Tato práce ukáže na různých příkladech podobné znaky některých písní, ať už po stránce harmonické, melodické, nebo rytmické. Úvodem je třeba také říci, že ne každý posluchač vnímá určitý styl stejně. Někteří popoví interpreti o své hudbě mluví jako o rocku. Ve svých nahrávkách ale často výrazně „maskují“ kytary a je tedy těžké pak říci, zda jde ještě o rock, či ne. Je to často spíše otázka zvuku. Při živých vystoupeních pak některé kapely zní o poznání tvrději než na svých studiových nahrávkách. Budu se snažit vymezit určité rockové a popové styly pouze přibližně, k usnadnění orientace. I proto, že se v některých skladbách může objevit více stylů zároveň. Při využívání moderní popové a rockové hudby na ZŠ je výhodou právě jednoduchost skladeb. Pro ukázkou jednoduchých rytmů, melodií a harmonií se moderní hudba hodí nejlépe. Zvláště proto, že většina žáků s ní denně přichází do styku a všude je obklopuje. Začít od jednoduššího je, dle mého názoru, vhodnější. Pokud žáci pochopí tuto hudbu a najdou v ní určité znaky a podobnosti, otevře jim to cestu k hudbě komplikovanější, které mají poté větší šanci porozumět. U těchto stylů je také výhodou, že žáci mohou svou oblíbenou skupinu nebo skladbu ve třídě se všemi rozebrat a naučit se tak i poslechu racionálnímu a ne jen emocionálnímu. Lépe tak pochopí výrazové prostředky a naučí se, jak hudebně vyjádřit určitou emoci a proč na ně určitá hudba působí právě tak, jak působí. Vzhledem k tomu, že mluvíme o moderních stylech hudby, které se ale dlouhou dobu vyvíjely, musíme sem zahrnout také historii a vývoj, kterým rock a pop procházely. V poslední řadě se práce zaměřuje i na styly 21. století v Čechách. Mým cílem je shromáždit informace o nejúspěšnějších a nejvýraznějších interpretech a kapelách 21. století, ale i o interpretech, kteří moderní hudebníky inspirovali. Nejde tolik o informace vypovídající o životních událostech interpretů, ale spíše o jejich hudební vliv. Dalším cílem je demonstrovat pouze základní prvky moderního popu a rocku, co možná nejjednodušším způsobem. Předpokládám, že by práce mohla sloužit některým učitelům hudební výchovy. Především těm, kteří by rádi využili moderní populární hudbu v hodinách na ZŠ.

2 HISTORIE

2.1 50. léta

Určení přesného data zrodu je zřejmě nemožné. Existuje několik verzí vzniku rock'n'rollu. Rock'n'roll vznikl v polovině padesátých let. Bylo to období, kdy se řada muzikantů pohybovala mezi třemi hudebními žánry. Byly to pop, rhythm'n'blues a country. Většina z nich pocházela z amerického Jihu. Po 2. světové válce měly Spojené státy jednodušší práci s obnovou průmyslu a ekonomiky, protože se staly vítěznou mocností. Mladá generace nemusela začít hned pracovat, ale mohla pokračovat ve studiu. Studenti měli mnohem více volného času a čas dospívání se této generaci značně prodloužil. V té době hudba znamenala hlavně R&B, které hráli především Afroameričané. Hlavním představitelem byl **Ray Charles** nebo **Fats Domino**. Vše bylo směřováno přímo na mládež. **Alan Freed**, jakožto DJ, který hudbu vysílal mladým lidem, nazval novou vlnu rock'n'rollem a zařazoval například **Jerryho Lee Lewise**, **Budda Hollyho** nebo **Chucku Berryho**. Označení „král“ však čekalo na mladíka z Tennessee. Jmenoval se **Elvis Presley** a přišel se směsí R'n'R, R&B, popu, country a bílého i černého soundu. Každý mladý člověk mohl v této hudbě najít sám sebe. V období let 1954-1958 rock'n'roll ukázal, že přichází nová generace.¹

Pop se od počátků vyvíjel pod tlakem hudebních vydavatelů, kteří určovali, jaké skladby dostanou na trhu šanci. Tato skutečnost vedla k potlačování nových originálních talentů. Původně bylo vysílání rozhlasu zahlceno popem z produkce úzké skupiny skladatelů. Revoluce přišla tehdy, když si muzikanti začali psát skladby sami.²

2.2 60. léta

Spojené státy byly nahrazeny Británií. Přesněji řečeno, rájem se stal Liverpool namísto Hollywoodu, či New Yorku. Nejpozoruhodnější skupinu 20. století v Liverpoolu založili čtyři

¹ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 12-13

²HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 28

mladí muzikanti. Dali jí jméno **The Beatles**. Jak by asi rocková a popová hudba vypadala dnes, kdyby tato skupina neexistovala?

Téměř všichni byli později ovlivněni hudbou **Johna Lennona**, **Paula McCartneyho** a ostatních členů skupiny Beatles. Označujeme je za praotce rockové hudby. Přispěli i ke zviditelnění mladé generace. Vše, co dokázali, stihli během necelých deseti let. Změnili celý svět: přiměli lidi k tomu, aby si nechali narůst dlouhé vlasy, oblékali se do jasných barev atd. Poté, vedle **Beatles**, přišla na scénu jedna z nejvytrvalejších skupin světového rocku **The Rolling Stones**. Za slávu vděčí kytarovým riffům **Keitha Richardse** a hlasu **Micka Jaggera**. Oproti představitelům skupiny **The Beatles**, kteří působili spíše uklidňujícím dojmem, **Rolling Stones** zněli o poznání agresivněji. Tisíce dalších skupin následovaly hned za dvěma velkými britskými velikány. Do USA se z Británie dostal beat a přeměnil se na rock. Rockem žili všichni. Byl všude. Byl cestou, vzorem i snem. Nová generace se snažila hlavně zvýraznit. Chtěla, aby se o ní mluvilo. Hudba byla hlavním nástrojem procesu. Jediné, co vibracím rocku chybělo, bylo slovo. To do rytmů tohoto stylu vnesl **Bob Dylan**. Jeho slova dodávala smysl veškerému dění kolem rocku. Jazyk rocku byl jedinečný a zahrnoval beat, blues, country i folk, improvizaci, orientální prvky, prostě všechno. Nový směr vyjadřoval názory generace v pohybu, která hledala nové způsoby vyjádření názorů a svůj vysněný svět. Potom přišla skupina **Pink Floyd**, která posouvala hranice rocku zase dál. Výjimečným způsobem experimentovala s hudbou a nastoupila cestu psychedelického rocku. Byl položen základní kámen nové hudby v podobě **The Who**. Muzikanti této skupiny ovlivnili rockovou hudbu na mnoho let dopředu svou rockovou operou *Tommy*. Stali se hrdiny šedesátých let, králi rocku dalšího desetiletí a otci punku. Duší této kapely byl kytarista **Pete Townshend**. Na hranici dramatu a poezie dovedla rock skupina **The Doors**. Opomenout nemůžeme ani zpěvačku **Janis Joplin**, která blues převedla do jazyka, jemuž mladá generace rozuměla. Zmínit musíme i kytaristu **Jimiho Hendrixe**, díky kterému se kytara stala hlavním rockovým nástrojem. Na to, aby se stal nejuctívanějším kytaristou všech dob, mu stačily tři roky. Základem jeho hudby bylo blues. Pak se na scéně objevilo hnutí s mladými lidmi, kteří opouštěli své rodiny, aby mohli žít s ostatními, kteří věřili ve svobodnou lásku a představovali si život odlišný v každém směru. Byli to hippies neboli květinové děti. Chtěli ukončení války ve Vietnamu. Vedli totální revoluci. Vše vyvrcholilo na festivalu

ve Woodstocku v roce 1969, kde se sešlo půl milionu lidí, aby naplnili sen o velmi odlišném životě.³

Pop se na konci šedesátých let zaměřil na mladší generace. V USA působili například **Carpenters**, kteří připravili cestu pro mnoho dalších popových skupin. V letech sedmdesátých určovali pravidla **David Cassidy**, nebo **Bay City Rollers**. Přepracovávali skladby pro novou generaci a zaplavili tak hitparády známými oblíbenými refrény. Poté přišli **Stock, Aitken** nebo **Waterman**.⁴

2.3 70. léta

Na téma rocková píseň by se dala napsat obsáhlá kniha, která by zkoumala vývoj, evoluci i změny s počátkem u **Elvise Presleyho** až po současné interprety. Všechny ale mají něco společného. Ať už je píseň taneční, folková nebo soulová, všechny jsou alespoň z části inspirovány rockem tím, jak pracoval s formou. Vývoj slok a refrénů, způsob zpěvu a vztah textu k hudbě. To všechno by bylo dnes bez rocku naprosto odlišné. Základem byla samozřejmě skupina **The Beatles**. Na přelomu 60. a 70. let objevili skladatelé znovu písňovou formu. Jako protějšek vystupovala generace, která položila základy progresivnímu rocku. Zajímavé je, že šedesátá léta, stejně jako osmdesátá nebo devadesátá, inspirovali mnoho interpretů dodnes. V tom smyslu, že se z nich v dnešní populární hudbě velmi čerpá. Naproti tomu hudba let sedmdesátých pomalu zaniká. 70. léta vnímáme spíše jako prodloužení předešlého desetiletí. Začátkem tohoto období si dobře vedla popová hudba. Poté si hudební scéna začala uvědomovat, že má k dispozici víc než jen třiminutovou píseň. Alba se stala nositeli mnohem obsáhlejších myšlenek a ucelenějších prací. Směru, který přicházel, se začalo říkat progressive rock nebo také art rock. Hledal inspiraci v jazzu a v klasické hudbě. Působil na miliony lidí po celém světě. Mísily se v něm zbytky hnutí hippies s novým kultem osobnosti a mimořádně dokonalou technikou hraní. Rock tedy opustil napojení na své kořeny, přetransformoval se a dosáhl svých limitů. Jako takový ale

³ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 16-21

⁴HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 28

nezanikl. Na jihu USA se stal silnějším s příměsí blues a improvizace v rámci podžánru, který se nazýval jižanský rock. Pak nastoupil další styl – glam rock. Byl spoluvytvořený jedním z nejznámějších umělců britské scény – **Davidem Bowiem**. Poté vznikala spousta dalších směrů, které stojí za zmínění. Experimentovalo se s jazzrockem, discem, funkem a dalšími styly. Ale až píseň *Born To Run* **Bruce Springsteena** určila nového krále rocku. **Bruce Springsteen** ve svém díle oživil hrdý čistý rock. Prezentoval sám sebe bez příkras. Ale 70. léta znamenají ještě více. Mnoho skupin započalo dráhu v letech šedesátých a vrcholu dosáhlo právě v letech sedmdesátých. Největší dojem však zanechal již zmiňovaný progresivní rock. Na konci šedesátých let bylo hodně stylů, které se snažily vyrovnat beatu šedesátých let, ale žádný z nich neměl takové charisma, aby převzal vedoucí roli. Směřovalo se spíše k uměleckému požitku než ke komerčnímu úspěchu. Melodie byla pojátkem, ne centrem přitažlivosti, a aranže a postup znamenaly více než refrén. Písně se postupně měnily, přímá témata byla vystřídána melancholickými úniky do světa, který dříve neexistoval. Rock najednou vdechoval život fascinujícím hudebním formám, shromažďoval hudbu různých kultur a experimentoval s elektronikou. Progresivní rock směřoval publikum spíše ke klidu, dokonce preferoval, aby posluchači jen seděli bez hnutí a poslouchali. To i na koncertech – ty byly doplněny stále se vylepšující světelnou show. Přišla doba nové technologické revoluce. Nahrávací studia se zdokonalovala. Nahrávky začaly hrát klíčovou roli v kariéře umělce. Už to nebyl pouze jednoduchý prostředek k prezentaci, ale samotný vrchol uměleckého díla. Nejdříve byly mono⁵nahrávky nahrazeny stereonahrávkami. Pak čtyř, osmi a šestnáctistopé záznamy umožňovaly nahrát skladby postupně, každý nástroj zvlášť. Kreativita skupiny jako celku už tedy nebyla tak atraktivní. Přesto se mnohem více než v šedesátých letech dbalo při živém hraní na improvizaci. Takže nahrávky nebyly nikdy shodné s živým vystoupením. Progresivní rock byla hudba, která představovala dlouhé skladby, nekonečná sóla a na první poslech nepochopitelné struktury, kde se mísila vážná hudba s jazzem a rockem. Na druhou stranu ale nesmíme zapomenout, že progresivní hudba představovala také prostor, ve kterém vznikaly skladby s melodií, slokou i zapamatovatelným refrénem. Když se zaměříme na textovou stránku, v písni *Killer* od skupiny **Van Der Graaf Generator** se podařilo skloubit jazyk básnický s experimenty se zvukem. Vytvořili tak dosud nepřekonanou formu progressive rocku. Skvělým příkladem

⁵Monofonie je přenos zvuku jediným kanálem - protiklad stereofonie.

rocku, jenž nebyl svázán pravidly a měl schopnost komunikovat světovým jazykem, je třeba kapela **Jethro Tull**. Ještě jedno jméno je ale třeba zmínit. Je jím **Brian Eno**. On sám nebyl výrazným pódiovým virtuosem, nikdy neovládal mistrovsky žádný nástroj, ale i tak dokázal ovlivnit celou generaci. Dnes asi neexistuje muzikant či album, které by alespoň z části nebylo inspirováno nějakou teorií **Briana Ena** nebo spíše jeho zvukovou inovací. Právě on ze samplování učinil umělecký proces. Veškeré soudobé dramaticky odlišné zvuky a současná elektronika je inspirována **Enem**. Zanechal opravdu významný otisk z teoretického pohledu i z pohledu producenta úspěšných alb, například skupiny **U2**. Od konce sedmdesátých let raději seděl za mixážním pultem a produkoval své akustické instalace. Zavedl nová schémata, prošel několika pestrými obdobími, ve kterých stále hledal nová řešení, a ukazoval nové směry. Ve vzniku nejpůsobivějších trendů osmdesátých a devadesátých let figurovalo jeho jméno. Pokud bychom měli vybrat deset písní, které přispěly k definování rocku, nechyběla by *I'm Waiting For the Man* od **The Velvet Underground**. Dva akordy, jejichž propojení nikdy nevede k refrénu a končí na dominantě. Hypnotický rytmus je bez vývoje, píseň nemá v žádné z živých verzí stejnou délku. **Velvet Underground** byli básníci rocku, ve kterém mísili život spodiny se světem luxusních rezidencí. Dále rock stále hledal možnosti, jak oživit svůj svět. Na příkladu **Davidu Bowieho** lze demonstrovat, co znamená glam rock. Glamrockoví hudebníci dosáhli mimořádných úspěchů v 70. letech. Vedle **Davidu Bowieho** vynikla i kapela **Roxy Music**. Na prvních dvou albech této skupiny se podílel právě zmiňovaný **Brian Eno**. Ve 2. polovině 70. let přišla v Británii během pouhých dvou týdnů revoluce v podobě kapel **Sex Pistols** a **The Clash**. V USA to byli zase **The Ramones**, kdo rockovou scénu obrátil vzhůru nohama. Ve středu pozornosti se ocitl punk. Každá z tehdejších úspěšných kapel měla svůj jazyk, se kterým se mládež identifikovala. Punk se dá považovat spíše za symbol, za tmavou čmáranici na obraze rocku. Jednoduché přímé kytarové riffy, rychlý beat, zastřené vokály a divné pózy. Ramone, to je jméno, které přijal každý člen skupiny **The Ramones**. Znamenalo ironickou poctu falešnému jménu, pod nímž se **Paul McCartney** registroval v hotelích. Nová generace toužila po něčem vlastním a ohrnovala nos nad rockovými legendami generace předešlé. Se vznikem **Sex Pistols** se této generaci dostalo všeho, po čem toužila. Nahrávací studia skupinu odmítala, rádia jejich nahrávky zakazovala, ale v očích fanoušků to naopak zvyšovalo renomé kapely. Svět vděčí punku za probuzení svědomí a také za to, že spoustu lidí přiměl brát nový svět v potaz. Dále vznikající kapely, jako třeba **The Jam** nebo

Pretenders, by bez punku nikdy nemohly existovat, nebo by byly zcela odlišné. Podobně je to se stylem grunge. Dnes existují kapely, které se samy označují za punkové. Stopy punku však nacházíme i jinde, například v nejradikálnějších odnožích hip-hopu.⁶

2.4 80. léta

V letech osmdesátých, stejně jako tomu bylo dříve, svět mladých hledal radikálně odlišný směr a odtržení od minulosti. Pro dané období existoval v hudbě termín new wave. Rock pomalu odpadal a stal se buď komerčním, nebo prázdným opakujícím se produktem. Punk vymazal stopy rocku důkladně a svět volal po něčem novém. Nástup elektronických kláves dopomohl k úniku od stereotypního zvuku rocku. Klávesy perfektně reagovaly na punkové přímé jednoduché zvuky bez příkras, sól a individuálních dovedností. Elektronická nová vlna přinášela skupiny tvořené často jen klávesami a simulací „starého dobrého“ bubeníka. Rock se znovu spojoval s běžným životem. U gotického rocku to znamenalo vyjádření neklidu či zoufalosti, u elektropopu zase vyjádření volnosti, lehkosti, až prázdnoty. Byl to čas spouštění nové televizní stanice MTV⁷ a pozadí nástupu kapel, které začaly psát pravidla nového rocku. Byli to například **U2**. Roku 1985 byla založena iniciativa Live Aid a proběhl první celosvětový koncert s cílem shromáždit prostředky ve prospěch populace postižené hladomorem. I když zvuk rockové hudby prošel zásadní změnou, Live Aid byla obrovská show, která ukázala, že rock stále sní svůj sen. Kytary se v té době zdály být staré, dobré jen pro ty, kteří chtěli exhibovat techniku v nekonečných sólech. Ten, kdo byl přesvědčen o síle kytary nadále, se uchýlil k metalu. V USA tou dobou dominoval **Michael Jackson** s **Madonnou**, heavymetalová skupina **Mötley Crüe** nebo melodický rock **Van Halena**. V Británii vítězila nová generace písničkářů.⁸

V 80. letech se rock a pop překrývají. Také se objevují styly, které přesně nespádají do žádné z těchto dvou hlavních kategorií. Těmi styly byly například rap, house, techno. Hudební scéna se hodně tříští a vznikají styly, které k sobě mají často velmi daleko. Novou

⁶ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 26-41

⁷MTV - Music Television – americká hudební televize

⁸ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 46-49

vlnu reprezentovala především skupina **U2** a její nástupce new romance (**Depeche Mode**, **Visage**, **DuranDuran**). Popovou hudbu zastupoval zejména taneční pop (**Madonna**, **Cher**), taneční elektronická hudba – house a techno a moderní R&B (**Prince**, **Michael Jackson**, v Anglii **George Michael**).⁹

2.5 90. léta

Období let devadesátých je charakteristické explozí žánrů, podžánrů, trendů a nových hudebních výrazů. Rock ztratil svou centrální pozici. Byl hudbou připravenou se znovu zrodit. V devadesátých letech opět uchopilo rock do své moci americké impérium. Skupiny z oblasti Seattlu byly připraveny na světovou invazi stylu zvaného grunge. Tento styl byl nabitý elektrickým rockem, metalovými zvuky, ale byl zbavený image tvrdého rocku. Vyjadřoval opravdovou vášeň, neměl žádná pravidla, ani omezení. Explodoval s hudbou **Kurta Cobaina** a jeho **Nirvany**. Éra této kapely však neměla dlouhého trvání - stejně jako kariéra **Sex Pistols** nebo **Jimiho Hendrixe**. Během několika let **Nirvana** vyčerpala svou hudbu. Přesto to stačilo na změnu podoby dnešního rocku. Ten se zdál být ztracený, ale opět vedl k návratu v podobě kapel **Pearl Jam**, nebo **Soundgarden**. V Británii se zase začal objevovat nový pop, který zastupovali **Oasis** a **Radiohead**. Vůdčí silou byl rap a ten se také transformoval do nové generace rocku. Přicházejí nové technologie, které zaručují přísun hudby do každé domácnosti.¹⁰

Pro pop v období 90. let do současnosti je typické především setřetí rozdílů mezi komerční popkulturou a tzv. nezávislou scénou. Lze konstatovat, že již od 90. let dochází k postupné komercializaci hudební kultury. Hodně hudby vzniká na počítači a obrovské množství přináší také značné procento nekvalitní produkce. Hudební scéna je velice nepřehledná a tedy jen velmi obtížně zmapovatelná. Hudební invence tvůrců v melodii a textech se zdá být již zcela vyčerpána. Skupiny a interpreti se snaží odlišovat především zvukem a vzhledem. Hledají svůj osobitý způsob vystupování. O tom vypovídá také vznik

⁹KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 86

¹⁰ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 56-61

velkého množství revivalových skupin. Další cestu hledá současná populární hudba ve vytváření remixů. Setkáváme se také s některými novými fenomény, např. stylem emo či britpopem.¹¹

¹¹KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 86

3 INTERPRETI, KTEŘÍ INSPIROVALI HUDBU 21. STOLETÍ

Právě díky těm interpretům, kteří přicházeli vždy s nějakými inovacemi, mají dnes rock a pop svou podobu. Tito muzikanti mají stále velký vliv na rock a pop, který se hraje dnes. Někteří působí dodnes, ale většina z nich již není mezi námi. Hudba by bez těchto umělců měla naprosto odlišný vývoj, a proto je třeba je zmínit, přestože do jednadvacátého století ne všichni aktivně zasáhli. Těžko si představit, jak by zněla podoba dnešní písňe například bez **Paula McCartneyho** nebo **Freddieho Mercuryho**. Bez **Jimiho Hendrixe** by zase nebylo inspirováno tolik kytaristů a hra na tento nástroj by jistě vypadala jinak. Podobu dnešních popových vokálů velmi inspiroval svým vysokým hlasem **Michael Jackson**.

3.1 Jimi Hendrix

V jeho hudbě se mísily hudební styly, jako byl např. rock, blues a soul. **Jimi Hendrix** měl zásadní vliv na kytaristy, kteří po něm následovali. Například na **Erica Claptona**. Všichni se skláněli před jeho talentem. Dokonale ovládl techniku blues. Neustále cvičil a navíc byl perfekcionista. Choval se velice excentricky. Jeho hra na kytaru byla řezavá a velmi hlasitá. I ostatní hudebníci oceňovali jeho muzikálnost a genialitu. Kdyby **Jimi Hendrix** nezemřel už ve věku sedmadvaceti let, možná by se rocková hudba vyvíjela rychleji nebo by se ubírala jiným směrem.¹²

3.2 Jim Morrison

Nebyl pouhým zpěvákem skupiny **Doors**. Měl rád poezii a hledal revoluční prostředky, jak se vyjádřit. Tím prostředkem byl rock. Zajímal ho chaos a výtržnosti. Říkal, že svobodou navenek dosáhneme svobody vnitřní. Jeho projev na pódiu vytvářel napětí spolu se zuřivou hudbou.¹³

¹²PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 36-38

¹³PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 52-54

3.3 Elvis Presley

Jeho hudba byla směsí bílého country a černého R&B. Navždy pozměnil tvář americké popkultury. Stal se první superstar šoubyznysu. Měl jedinečný hlas, charisma, rytmus v krvi a vynikající pódiové vystupování. Napodobování jeho vystupování, hlasu i hudby funguje dodnes.¹⁴

3.4 Freddie Mercury

Symbol tvořivosti, obrovská celosvětová rocková hvězda **Freddie Mercury** dokázala vždy vystihnout svou dobu. Zpěvákův debut přišel v období glamu, vrcholu dosáhl počátkem sedmdesátých let svou *Bohemian Rhapsody*. Na konci tohoto desetiletí přišlo období hardrocku a v osmdesátých letech pracoval s elektronickým zvukem. Vždy rád oslňoval zpěvem, a přestože zemřel již v roce 1991, jeho hlas je obdivován dodnes. Zatím se nenašel nikdo, kdo by ho dokázal překonat jak po stránce skladatelské, tak po stránce pěvecké. Měl obrovský vliv na vývoj jeho následovníků.¹⁵

3.5 Kurt Cobain

Svobodou pro něj byl styl zvaný punk. Hrál, psal i maloval. Seznámení s punkem a klasickým rockem ho přesvědčilo stát se hudebníkem. Konceptem jeho hudby byl autentický výraz, bolest i vztek. Jeho hudba podle něj neměla být symbolem jeho generace, pouze její součástí. Kritici ale považovali skladby jeho **Nirvany** za symbol rozvrácené generace bez ideálů ohrožované depresemi. V hudbě mnohých dnešních rockových, punkových i grungeových skupin můžeme slyšet odkaz **Kurta Cobaina**.¹⁶

¹⁴PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 80

¹⁵PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 190-192

¹⁶PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 198-204

3.6 Michael Jackson

Byl zázračným dítětem, ze kterého vyrostla největší hvězda populární hudby. Stejně jako jeho život, i smrt je obestřena tajemstvím. Pocházel z pětice sourozenců Jacksonových, kteří byli vychováni autoritářskou osobou jejich otce **Josepha Waltera Jacksona**. Michael byl z rodiny nejtalentovanější a zároveň nejmladší. Otec se z talentu svých dětí snažil vyždímat maximum za každou cenu. Zavedl přísnou disciplínu a posuzoval Michaelovo vystupování na pódiu i zpěv velmi kriticky. Nápravu vymáhal třeba i bitím. Lhal dokonce i o jeho věku. V té době vystupoval Michael se svými sourozenci ve skupině **Jackson 5**. Jejich první singly dominovaly všem žebříčkům a staly se nejkomerčnějšími produkty popové historie. Později se Michael rozhodl vystupovat sám. Měl neuvěřitelnou představitost a svou hudbou začal předbíhat dobu. Ani jeho obrovský úspěch ho nedokázal zcela uspokojit. To **Jacksona** dovedlo k vydání desky *Thriller*, která se stala nejprodávanější deskou všech dob. Po odeznění disca přišel do jeho života rock a vznikla skladba *Beat It*, ve které si zahrál kytarista **Eddie Van Halen**. S klipem ke skladbě *Thriller* se dostal jako první Afroameričan do nejpreferovanější skupiny na MTV. Později poprvé předvedl moonwalk. Při tanci se jeho fyzická přítomnost rozptýlovala do absolutní lehkosti. Během devadesátých let se Michael změnil a jeho bezstarostnost se ztratila. Stále však byl schopen psát neuvěřitelné hity – např. *We Are The World*. Onemocněl chorobou vitiligo, začala mu blednout kůže. Poté ohromil skladbou *Black Or White*. V roce 1993 ale začal soud kvůli údajnému zneužívání dětí. V roce 2001 slavil Michael 30 let sólové dráhy koncertem v Madison Square Garden. Následovaly další soudy kvůli zneužívání dětí a dokonce finanční problémy. Utekl na Bahamy, ale ani tam se neukryl před bezohledným mediálním cirkusem. Po čase se rozhodl udělat svůj další comeback. Jeho turné, *This Is It*, mělo obsahovat padesát koncertů. **Jackson** zkoušel na vystoupení v Los Angeles. Tam však 25. června 2009 zemřel. O jeho hudebním vlivu není pochyb. **Michael Jackson** byl jedním z nejzářivějších talentů a dnešní populární hudba by bez něj měla jinou podobu.¹⁷

¹⁷PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 234-238

3.7 Amy Winehouse

Měla obrovský talent. Úspěch a nadšení diváků jí tedy připadaly jako samozřejmost. K tomu, aby se z ní stala obrovská nezapomenutelná hvězda dějin hudby, jí stačila dvě alba. Vzhledem k jejímu věku překvapovalo její první album *Frank* velmi dospělým hlasem. Druhá deska *Back To Black* z roku 2006 byla v Británii na předních příčkách a v USA se dostala na sedmé místo. Co se týče hudební stránky, **Amy Winehouse** čerpala inspiraci od kapel 50. a 60. let. Singl *Rehab* byl autobiografickým vyznáním z neochoty se zúčastnit léčení alkoholové závislosti. Píseň získala pět cen Grammy. Potom její život zahalily kontrasty. Brala drogy, chovala se násilnický, hubla, ale začala znovu zpívat. Byla zatčena za držení marihuany. Její koncerty se kvůli opilosti rušily. O pár týdnů později zemřela. Zřejmě kvůli kombinaci drog a alkoholu. Své publikum dojímala jedinečným zpěvem spojeným se zoufalstvím. Stejně jako **Jim Morrison**, **Jimi Hendrix**, nebo **Janis Joplin**, i **Amy Winehouse** zemřela ve věku sedmadvaceti let.¹⁸

3.8 Whitney Houston

Královna popu byla vždy o oktávu nad ostatními, aniž by do zpěvu dávala přebytečnou sílu. Její úspěch pramenil z neskutečného talentu a správného marketingu. Tak jako spousta dalších černošek začala se zpěvem už ve velmi mladém věku. Zpívala všechny styly – country, gospel, soul i rock. Úspěch měla jak v hudbě, tak v herectví i modelingu. Přesto na sebe kladla velké nároky. Znamý film *Osobní Strážce* ji k úspěchu také dopomohl. Singlu *I Will Always Love You* se prodalo 42 milionů. *Osobní Strážce* však nebyl jediným filmem, který natočila. Všechny hvězdy s ní chtěly vystupovat. Potom ale začaly problémy v manželství. Vše se jí začalo rozpadat. Měla anorexii i bulimii. Přesto stačila ovlivnit mnoho zpěvaček.¹⁹

¹⁸PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 254

¹⁹PRIMI, Michele. Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6. str. 262

4 CHARAKTERISTIKA NEJVÝZNAMĚJŠÍCH STYLŮ

Stejně tak jako všechny druhy hudby, i rock a pop mají svou historii. V populární hudbě se ale setkáváme s prvky, které se objevovaly už od poloviny dvacátého století. Proto je třeba zmínit i styly, které se již dlouhou dobu nehrají, ale dnešní hudba z nich čerpá a kombinuje je.

4.1 Rock'n'roll

Éra rock'n'rollu začala v den, kdy **Elvis Presley** přišel do Sun Studios. Stal se prvním zpěvákem, který spojil vliv černošské hudby s atraktivní bělošskou tváří. Ta byla nezbytná k dosažení úspěchu u početnějšího posluchačstva. Blues a country, které rocku předcházely, neměly nikdy tak velké publikum. Příležitost pro **Muddyho Waterse**, nebo **Fatse Domina** přišla, když se „černá hudba spojila s bílou“ v podobě **Elvise Presleyho**. Po válce mládež hledala nové styly, nové zvuky a vzrušení. Našla rock'n'roll. K dalším slavným představitelům patří **Chuck Berry** nebo **Jerry Lee Lewis**.²⁰

Rock'n'rollová harmonie je většinou založena na opakování dvanácti taktů při zachování stejného sledu akordů. Používají se tři základní harmonické funkce – tónika, dominanta a subdominanta. Postup akordů TTSS TTSS DDSS TTDD si rock'n'roll vypůjčil z rychlé varianty blues zvané boogie–woogie. Proto se mu říká bluesová dvanáctka. Rytmika je význačná tzv. krácejícím basem.

4.2 Mersey sound, mersey beat

Centrem hudebního dění v 60. letech byla Velká Británie. „Na základě R'n'R, R&B, country a kytarových instrumentálek zde vzniká tzv. mersey sound, jehož hlavními představiteli byly skupiny **Beatles**, **The Hollies** nebo **Shadows**.“²¹

Také díky charakteristickému 4/4 rytmu, který se objevil s tímto stylem, mají rockové i popové písně dnešní podobu.

4.3 Art rock

Art rock je styl, který se prosadil především v první polovině 70. let. Čerpalo se zejména z tvorby **Beatles**, **The Who** (zvukové experimenty) a **Moody Blues** (využití orchestrálního zvuku). Vliv měla nová technologie – využívalo se různých efektů a bohatých možností nahrávacích studií.²²

4.4 Psychedelický rock

Na rockovou hudbu měly vždy nepopiratelný vliv drogy. Psychedelická hudba odrážela vliv halucinogenních látek na muzikanty. Ve studiu se začalo využívat efektů, které měly například navodit pocit dezorientace. Pro světelné efekty se používalo například kapání olejových barev na horké fotografické diapositivy. To vyvolávalo rozmazané a proměnlivé obrazce. Všechno, včetně přebalů alb, se řídilo klasickým popisem stavu vyvolaného drogou LSD. Závrať, vizuální poruchy atd.²³

²¹KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 76

²²KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 81

²³HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 92

4.5 Punk

„Punk se zrodil v polovině 70. let v USA. Byl reakcí na posluchačsky i hudebně náročnější art rock a popovou scénu. Název stylu se ale objevil už v polovině 60. let již v souvislosti se skupinami **The Who**, **Kinks** a **Small Faces**.“ Některé skladby **The Who**, například *My Generation* a *Substitute*, se totiž staly inspirací pro punkové skupiny a byly mnohými pozdějšími kapelami tohoto stylu citovány nejčastěji. Punk přináší okázalou neformálnost a odpor vůči předešlým etapám rockové hudby.²⁴

4.6 Hardcore

Pro vznik amerického punku, tedy hardcore, byly důležité experimentálně laděné kapely typu **Residents**, či **Chrome**, i skupiny **DNA** a **Lounge Lizards**, které reprezentovaly styl no wave. Když výraz hardcore přeneseme do hudby, znamená syrový rock, jednotvárný co do dynamiky, obsahu i sktruktury, hraný agresivně a rychle. Hlavním cílem bylo do tříminutové skladby dostat co nejvíce energie. Ne bavit posluchače aranžemi či inovacemi ve zvuku. Hardcore veškerou módu převzal z punku. Vrcholem módy v letech 1980-1981 se stal „irokéz“ – bodliny trčící uprostřed vyholené hlavy.²⁵

4.7 Crossover

Lidé už nechtěli být znuděni tou samou hudbou. Chtěli slyšet jednu skupinu hrát různé styly. Už v roce 1982 skupina **Faith No More** spojovala metalové riffy s tanečními rytmy. Už od pohledu to byla velice zvláštní směsice: rapper na jednom pódiu s metalistou. V hudbě se mísily trashové riffy²⁶ a funková rytmika se spodním „bubláním“ kláves. To vše spojené s punkerským frázováním **Chucka Mosleye**. Další velmi důležitou skupinou, která

²⁴KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 84

²⁵LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0128-1. str. 103-104

²⁶Krátká rytmicko-melodická figura, která se v písni většinou několikrát opakuje. Základ většiny stylů rockové hudby.

v osmdesátých letech začala bořit hranice mezi žánry a otevřela tak dveře kapelám let devadesátých, byla skupina **Red Hot Chili Peppers**.²⁷

4.8 Nu metal, new metal

Nu metalové skupiny kombinují hutné kytarové riffy a výrazné rytmy s prvky stylů vzdálených. Těmi jsou hip-hop, rap, elektronická hudba a další. Příkladem jsou starší písně **Linkin Park**, nebo skupiny **Korn** i **Limp Bizkit**.

4.9 Britpop

Tento styl je návratem k populární hudbě 60. let a reakcí na americkou scénu. Tedy na styly grunge a hardcore. Zásadní inspirací byl britský kytarový pop 60. a 70. let. Styl kombinuje prvky hardrocku, glam rocku a punku. Nejryzejším představitelem britpopu je kapela **Pulp**. K dalším hvězdám tohoto stylu řadíme skupiny **Radiohead**, **Coldplay** nebo **White Stripes**.²⁸

4.10 Rhythm&blues

Rhythm&blues je vývojová etapa zlidovělé černošské hudby. V polovině 40. let vznikl název jako náhražka za starší označení „rasová hudba“. Takto se označovali interpreti městských blues. V 50. letech se dostali R&B interpreti také do povědomí bělošského publika. V letech šedesátých dalo zpopularizování tohoto stylu v Británii vzniknout řadě bělošských hudebních stylů - hard rock. Hudba rhythm&blues vychází především z městského blues a hudby swingového zaměření. Moderním R&B označujeme zhruba od 60. let populárnější podobu soulové hudby, která se spojovala s rytmičtějším funky. Představiteli byli např. **Steve Wonder** či **Diana Ross**, **Michael Jackson** nebo **Whitney**

²⁷LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0128-1. str. 228

²⁸KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 93

Houston. Od devadesátých let je R&B ovlivněno rapem. K hlavním představitelům současnosti řadíme např. **Anastasiu, Alicii Keys, Beyoncé** nebo **Mariah Carey**.²⁹

4.11 Soul

Vznik stylu spadá do druhé poloviny 50. let. Je zaměřován se stylem funk, který ovšem na rozdíl od soulu více akcentuje rytmickou složku. „Jedna větev soul jazzu se později mění v černošskou populární hudbu, v současnosti označovanou jako R&B.“ Soul využívá přehledné a výrazné melodie, hraje na jistotu a využívá různá klíše. V harmonii často převládá bluesová dvanáctka.³⁰

4.12 Funk

„Východiskem stylu funk je soul. Oproti soulu je ve funku značně zvýrazněna rytmika. Důraz je kladen zejména na basovou linku a ostrou rytmickou kytaru.“ Také dechová sekce má především rytmickou funkci a prokládá skladby ostrými, krátkými a říznými frázemi. Harmonická stránka písní tohoto stylu je obvykle jednodušší. K průkopníkům patří především **James Brown**.³¹

4.13 Hip-hop

Označení pro kulturní projevy černošského ghetta vznikající v 70. letech v New Yorkém Bronxu. Tamní Djové³² roztáčeli desky na gramofonech a tanečníci jim odpovídali brakedancingem³³ a robotickými pohyby. Zařazování pouličních tanečníků si můžeme

²⁹KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 86

³⁰KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 52

³¹KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 85

³²Osoba, která vybírá předem připravenou hudbu pro veřejnou produkci.

³³Akrobatický druh tance.

všimnout i v klipech **Michaela Jacksona**, pohybům odpovídaly i zvuky: scratching³⁴, přepínání mezi deskami na dvou gramofonech a rap. Tato hudba si časem podmanila celý svět. Pozadu nezůstávalo ani výtvarné umění. Tento druh antispolečenského chování nahrazoval války gangů, a tak byl obecně tolerován. Také hip-hop, stejně jako reggae, se prosadil i v hudebním mainstreamu³⁵, a to díky hitu *Rockit* od **Herbie Hancocka** nebo díky písni *I Feel For You* od zpěvačky **Chaky Khan**. O zpopularizování hip-hopu se zasloužil i film *Wild Style*.³⁶

4.14 Rap

Rap vyrostl jako alternativa černošské mládeže v chudinských čtvrtích k rozhlasovému vysílání a disco hudbě. Později se odtrhl od ulice a stal se majetkem všech ras. Rap si půjčoval hudební pozadí z již existujících nahrávek. **Grandmaster Flash** spojoval jednotlivé součásti s bicím automatem. Techniku scratching³⁷ představil **Grand Visard Theodor**. Rap byl později uhlazován bělochy stejně jako dříve smělý černošský styl R&B. Byl formou černošského folklóru, který sloužil k vyjádření sociální situace. Později se rozdělil na dva směry: komerční bezpečný, a undergroundový.³⁸

4.15 Disco

Styl, známý jako disco, pochází ze 70. let. Kombinace zvuku a světla vytvořila nový druh zážitku. DJové si získávali mnoho oddaných fanoušků, čímž měli negativní vliv na hvězdný kult rocku. Většina disco zpěváků byla spojována s homosexuální kulturou, i když si někteří budovali drsnou image. Do popředí se dostával tanec. Zásadní kapelou tohoto stylu byli **Village People**. Disco hudba byla anonymní – pro všechny znamenala šanci vyniknout. Skupina **Chic** byla největším prodejním úspěchem. Zároveň pomohla položit

³⁴Technika, při které se pohybem hrající desky dosahuje speciálních efektů. Používá se nejčastěji v hip-hopové hudbě.

³⁵Hlavní proud.

³⁶HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 150

³⁷Ruční manipulace s deskou.

³⁸HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 148

základy rapu. **Grandmaster Flash** přepracoval jejich píseň *Goodtimes*. Od 90. let je jméno producenta důležité stejně jako jméno autora.³⁹

4.16 Techno

Styl vznikl v polovině 80. let v Detroitu. Název techno nese proto, že byl vytvářen jen elektronickými prostředky. Autoři byli ovlivněni elektronickou hudbou z Evropy – **Depeche Mode**. Techno se později stalo tvrdším, rychlejším a průraznějším. V Evropě se s ním mnohem více experimentovalo. Skladba *Woodoo–Ray* se probíjela i do popových žebříčků. Později přišel styl jungle, který byl ještě temnější, rychlejší a vypůjčoval si basové linky z reggae.⁴⁰

4.17 Elektropop, videopop

První dámou elektropopu a zároveň první zpěvačkou, která pochopila smysl videoklipu, byla **Annie Lennox**. Zvláštní roli ale sehrály černošky, které nový pop uměly spojit s lehce jazzovým a soulovým cítěním. To byla doba například dam typu **Grace Jones** a **Chaky Khan**. Královnou videopopu se ovšem stala zpěvačka **Madonna**, která dávno před **Alanis Morissette** vystihla jeden z podstatných rysů dívčí vlny devadesátých let.⁴¹

4.18 Electro swing

Kombinace elektronické hudby s žánry stylů první poloviny 20. století. Například samotný jazz dává umělcům velké množství podžánrů, kde se mohou inspirovat. První pokusy zkombinovat elektronickou hudbu se starým swingem či jazzem se objevovaly již v 80. letech. Nešlo však ještě o žánr, pouze o ojedinělé skladby. K neznámějším interpretům tohoto stylu patří rakouský DJ Parov Stelar. Nástup tohoto stylu je také

³⁹HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 156

⁴⁰HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 157

⁴¹LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0128-1. str. 380

spojován s retro módou. Oblíbené jsou znovuobjevené prvky kultury, tance jako je charleston.⁴²

4.19 Indie

Pojmenování tohoto stylu je mírně zavádějící. S Indií vlastně nemá nic společného. Vznikl ze slova independent. Nezávislost je totiž nejdůležitějším znakem interpretů zastupujících tento styl. Nejde o zisk, nýbrž o osobitost, experimenty a emoce. „Nesnaží se násilně přitáhnout a zaujmout. Je nezávislý. Je příliš vrtošivý, podivínský, surový, drsný, přecitlivělý, s intimními texty a neotesanými melodiemi.“ K představitelům patří například skupiny **Franz Ferdinand** a **Arctic Monkey**.⁴³

⁴²Fenomén electro swing. Dá se na něj tancovat i charleston. Český rozhlas [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/hudba/_zprava/fenomen-electro-swing-da-se-na-nej-tancovat-i-charleston--1554497

⁴³Co je to... Indie rock? TOPZINE [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/co-je-to%E2%80%A6-indie-rock>

5 HUDEBNÍ CHARAKTERISTIKA STYLŮ 21. STOLETÍ

21. století je význačné především vznikem mnoha nových stylů a podžánrů a hlavně jejich míšením. Velmi často se setkáváme s různými názvy a charakteristikami stylů. Některé hudební skupiny se snaží za každou cenu držet svého stylu, protože někteří fanoušci jsou na stylové zařazení velmi citliví a interpreti mají strach, že pokud by se odklonili, ztratili by již získané věrné posluchače. V lepším případě se ale můžeme setkat i s interprety, kteří skládají způsobem – co skladba, to styl. Stylové zařazení mělo původně usnadnit orientaci v hudbě celkově. Dnes už je však tolik názvů stylů, že to možná ztrácí význam. Navíc si jeden název stylu může každý vyložit jinak. Ale protože lidé dnes nemají čas hudbu hledat, raději se spokojí s tím, že budou poslouchat jen svůj již osvědčený styl. To, že každý vnímá určitý žánr jinak, nám však ztěžuje i jeho charakteristiku. Charakterizovat rozdíly mezi rockem a popem je těžké a spíše subjektivní. Rockové skupiny mají skladby, které bychom mohli označit jako pop a naopak čistě popové skupiny mohou znít naživo rockověji. Výchozím nástrojem pro určení hranice mezi popovou a rockovou hudbou je pro většinu posluchačů právě kytara. Na rozdíl od rocku se v popu objevuje minimum disonancí. Pop je tvořen spíše za účelem komerčního úspěchu. Mnoho dnešních pop-zpěváků vychází i z jiných stylů, jakými jsou například R&B, soul nebo elektronická hudba. Významným znakem rocku a popu 21. století je jednoduchost, ať už v rytmu, melodii, harmonii nebo formě. Při poslechu moderního popu máme často pocit, že pokud má píseň například složitější rytmus nebo melodii, musí mít o to jednodušší harmonii, formu atd. Vlastně nesmí mít nic, co by posluchači ztížilo orientaci při poslechu. Dalším znakem, který se v moderní rockové i popové hudbě objevuje, je opakování. Časté několikanásobné opakování jednoho rytmického patternu⁴⁴ a minimalistických melodií, které mají často až hypnotizující efekt. Dalším a možná i důležitějším znakem, než je hudba sama, je image. Mladí lidé dají dnes mnohem více na vzhled interpreta nebo kapely. Protože je mnoho stylů už po hudební stránce vyčerpaných, skupiny se snaží od ostatních odlišit hlavně svým vzhledem. Rockové a popové koncerty jsou stále takovým divadelním představením. Pokud kapela nezaujme vizuálně, nemá bohužel moc šancí se posluchačům vryt do paměti. Moderní pop a rock je také z velké části založený na elektronice a počítačových zvucích, bez kterých už by se málokterá kapela obešla. Zajímavý je vývoj hry

⁴⁴Rytmický vzorec

na kytaru. Té v hudbě v poslední době ubývá. Dříve se v rocku stavělo více na kytarových riffech a sólech, která už postupně mizí. O prostoru k improvizaci nemluvě. Ta se ze skladeb vytratila téměř úplně - většina melodií je předem připravená. Lidé mají na hudbu dnes stále méně času a zapomínají na její důležitost. Proto, pokud už poslouchají nějakou hudbu, jde právě o stále primitivnější, povrchnější a přímočařejší pop.

5.1 Forma

Formu mají rock a pop velmi podobnou. Složitější rocková hudba má samozřejmě něco navíc. Například kytarová sóla nebo delší introdukce. Ale drtivou většinu skladeb nejen rocku a popu spojuje základní forma – sloka, refrén, sloka, refrén, mezihra a znovu refrén. Před první slokou často bývá ještě intro, které se nakonec písně opakuje. Experimenty s formou v těchto stylech příliš neslycháme. Zřejmě proto, že by to opět ztěžovalo posluchačovu orientaci ve skladbě jako celku. Člověk má tuto formu už natolik zažitou, že by mu každá výraznější změna připadala násilná a nepřirozená. Existují samozřejmě skladby, které jsou výjimkami.

5.2 Harmonie

Harmonie populární hudby je většinou postavena na čtyřech harmonických funkcích. Hudebníci tento sled po sobě jdoucích akordů používají velmi často a někdy tento postup dokonce opakují celou píseň stále dokola. Gradace a odlišení jednotlivých částí se většinou nedosahuje změnami harmonie, ale melodií zpěvu a podpořením dalšími nástroji. Nejčastější je využití prvního, šestého, třetího a sedmého stupně v aiolské moll, tzn.: Ami, F, C, G, kde je důležitý zejména basový tón a tón melodie. Ne vždy je souzvuk doplněn o tercií, natož o kvintu. Tyto čtyři akordy se používají v různých obměnách, například ve druhém nejčastějším postupu C, G, Ami, F. Tedy v durové tónině první, pátý, šestý a čtvrtý stupeň. Dalším velmi častým postupem je v mollové tónině první, třetí, sedmý a čtvrtý stupeň. Tzn.: Ami, C, G, Dmi (nebo D), jako je tomu například v několika skladbách skupiny **Nickelback**. V mnoha písních se také objevuje dominanta se čtvrtým stupněm (sus4), který je většinou rozveden do terciie. Tento akord se potom rozvádí do tóniky. Jde vlastně

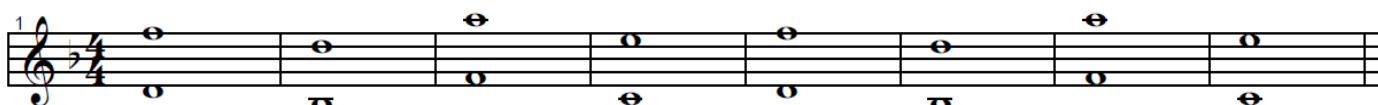
o průtah, který dominantu obohacuje a zajišťuje větší napětí při rozvodu do tóniky. Nedá se říci, že by se skupiny vzájemně napodobovaly, ale tyto harmonické postupy si člověk postupem času pouhým poslechem „dostal do hlavy“ a moderní kapely na tom staví. Příjemně se poslouchají a ulehčují tak posluchači orientaci. Například ve zpěvu, rytmu, barvách atd.

Pro ukázkou typické čtyřakordové písně nám poslouží začátek skladby *Far Away* od skupiny *Nickelback*. Jak již bylo řečeno, základem je basový tón, který se mění, zbylé tóny zůstávají. (C, G, Ami, F).

Obrázek 2 – Téma z písně *Far Away* od skupiny *Nickelback*. (zdroj autor)

Jako mollovou variantu zde uvádíme ukázkou z písně *21 Guns* od skupiny *Green Day* nebo úvod skladby *Apologise* od skladatele **Timbalanda**.

Obrázek 3 – Ukáзка ze skladby *21 Guns* od skupiny *Green Day*. (zdroj autor)

Obrázek 4 - Úvodní téma ze skladby *Apologise*. (zdroj autor)

Dalším příkladem je píseň *All of Me* od **Johna Legendy**, kde se navíc osvědčený harmonický postup spojuje s osvědčeným rytmem.

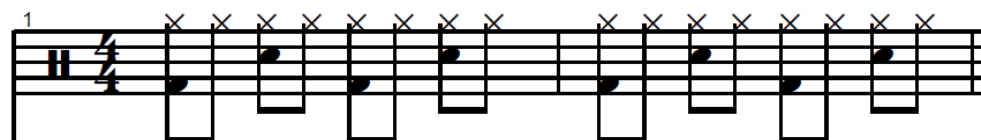
Obrázek 5 – Úvodní téma ze skladby *All of Me*. (zdroj autor)

Už od dob **Beatles** přichází do populární hudby např. akord na sníženém sedmém stupni v durové stupnici. I moderní rock a pop toho hodně využívá. Například postup akordů D, A, C, G se objevuje v mnohých písních zahraničních i českých interpretů.

5.3 Rytmika

Je jednou z nejmóraznějších složek moderní hudby. Stále častěji se setkáváme s bicími vytvořenými na počítači. Většina popových skladeb je založených na rytmu, který má 4-8 taktů a někdy se opakuje po celou dobu skladby. Protože je velká část hudby, kterou slycháme denně v rádiích, určena nejen k poslechu, ale hlavně k tanci, je zde důležitý jednoduchý rytmus. Někdy basový buben vyplňuje všechny čtvrté doby v taktu.

Pokud něco spojuje všechny styly moderní populární hudby, pak je to právě beatový čtyřčtvrtý rytmus. Ve většině skladeb, ať už jde o disco, rock, pop, nebo punk, se používá důraz na druhé a čtvrté době za pomoci rytmického bubnu. Všechny osminy jsou hrané na činel. První a třetí dobu zdůrazňuje basový buben. Existuje mnoho obměn, ale ty pak nemají jinak velký vliv na charakter písně.

Obrázek 6 - Základní rytmus hraný na bicí nástroje. (zdroj autor)

Velmi často využívaný rytmus v popu i v rocku je rytmus 3-3-3-3-2-2. Tím myslíme šestnáct stejně dlouhých not, z nichž akcentujeme pouze první, čtvrtou, sedmou,

jedenáctou, třináctou a patnáctou. Pro snazší orientaci je však jednodušší počítat právě podle vzorce 3-3-3-3-2-2 a akcentovat pouze každé „raz“. Tento rytmus spočívá v rozbití základního čtyřdobého metra akcenty na dobách, kde to „posluchačovo ucho“ nečeká. Hrají ho buď všechny, nebo pouze harmonicko-melodické nástroje. Bicí hrají rytmus základní. Osmidobá varianta tohoto rytmu může být ve tvaru 3-3-2 a funguje úplně stejně. Ten nacházíme ve skladbě *Clock* od skupiny **Coldplay**, v písni *Have a Nice Day* od **Bon Jovi** a v hudbě mnohých dalších interpretů. Toto rozbití základního metra má samozřejmě různé varianty. Například 3-2-3 atd.

5.4 Melodie

Melodie v popové a rockové hudbě staví na diatonických stupnicích. Málokdy se objevuje chromatika. Mnoho melodií vychází z pentatoniky a nejčastěji se používá aiolská moll. V rockové hudbě se také setkáváme s užitím zmenšené kvinty, a to zejména v kytarových riffech.

5.5 Nástrojové obsazení a zpěv

Co se týká obsazení, je popová a rocková hudba relativně rozmanitá. Základem jsou samozřejmě zpěvy, ale pro odlišení od ostatních skupin se používají různé uměle vytvořené zvuky, bicí nástroje vytvořené na počítači a experimenty se zvuky kytar. Bicí, basová kytara, elektrická kytara a klávesy jsou nejčastěji využívanými nástroji v moderní populární hudbě.

Jak již bylo řečeno, kytary obecně v moderní hudbě ubývá. V popu hraje tento nástroj malou roli, a přestože v původních nahrávkách některých skupin je kytara důležitým nástrojem, konečná práce ve studiu ji často zamaskuje kvůli stravitelnosti pro širší publikum. Hodně kytaristů si vystačí s tzv. powerakordy, což je vlastně souzvuk, který se skládá pouze ze základního tónu a kvinty. Tercie totiž ve zkresleném zvuku kytary nezní dobře. Výhodou pro kytaristy je tedy fakt, že nemusí rozlišovat mollové a durové akordy.

Vznikají tak často riffy založené pouze na powerakordech, jako třeba ve skladbě *Animal* od **Nickelback**.

Obrázek 7 – Kytarový riff ze sklby *Animal* od Nickelback. (zdroj autor)

V dnešní době, kdy se kapely snaží zvukově odlišit od ostatních, se objevuje například rozdíl v naladěním kytar. Důvodem je hutnější zvuk kytary. K často užívaným laděním patří například „Dropped D Tuning“ - horní struna E je naladěna na D. V moderní rockové hudbě se používá také „Dropped C Tuning“ – všechny struny jsou naladěny o tón níž a horní struna E je podladěna dokonce až na C. Toto ladění kytaristům, kromě hutnějšího zvuku, přináší možnost hrát nejen obyčejné powerakordy, ale i akordy obohacené o sextu, nónu a další tóny. S tím souvisí i naladění basové kytary. Když mluvíme o kytáře, je třeba zmínit techniku zvanou palm muting⁴⁵, která je důležitou součástí hry hlavně v tvrdších rockových stylech.

Hlavní složkou populární hudby je zpěv. Pro to, aby interpret či kapela měli úspěch, je rozhodující osobitý hlas i zjev zpěváka. Na něm většinou stojí největší zodpovědnost a směřují na něj všechny oči při živých koncertech. Často se také můžeme setkat s různými technikami zpěvu. Pro příklad uvádíme scream⁴⁶, používaný nejen **Chesterem Benningtonem** z **Linkin Park**, a falzet, kterého zase více využívají zpěváci popoví, či souloví. Nesmíme ale zapomenout i na ženské pohlaví, které je v populární hudbě samozřejmě široce zastoupeno. **Adele**, **Rihanna**, **Alicia Keys**, **Lady Gaga**, **Shakira** a mnoho dalších zpěvaček obsazuje nejvyšší žebříčky v hodnoceních popových interpretů. V rocku zase ženský zpěv často tvoří kontrast s hutnými kytarami a temnými klávesami. Na tom svůj styl postavily rockové a metalové skupiny **Within Temptation**, **Evanescence**, nebo **Nightwish**.

⁴⁵ Tlumení strun dlaní

⁴⁶ Agresivní hrdelní pěvecký projev

5.6 Zvuk

Ve vývoji rocku i popu hraje také velkou roli rozvoj zvukové techniky. Zvuk má velký vliv na celkový dojem z kapely a kvalita zvuku je dnes velmi důležitá. Když si posluchač pustí kvalitní studiovou nahrávku ve srovnání s nějakou ne tak dokonale frekvenčně vyrovnanou, poslech už pro něj možná nebude tak uspokojujivý. Vzhledem k tomu, že se alba dnes neprodávají a kapely to jistě silně pociťují, nekládají do nahrávání tolik času a peněz a snaží se spíše koncertovat. Dnes si lidé mohou album zadarmo stáhnout bohužel kdekoli. Jediným způsobem jak si vydělat peníze tedy zůstává živé hraní. V důsledku toho - nejkvalitnější zvuk nacházíme u kapel, které už mají tzv. „vyděláno“ a nemusí je tak mrzet větší investice do nahrávání písní. Mezi tyto skupiny můžeme určitě zařadit **Nickelback** nebo **Linkin Park** a podobné světově známé skupiny. V rockové hudbě obecně přichází zlom zřejmě ke konci 80. let, kdy kapely stále častěji začínají používat ve své hudbě klávesy. Dnes už kapela bez kláves, popř. samplů, nemá tak velkou šanci se prosadit. Několik kapel se ještě snaží o přirozený zvuk nástrojů a zpěvu, ale také stále častěji nacházíme kapely, které používají uměle vytvořené bicí, doladování zpěvu a hlavně mnoho počítačových syntetizátorů.

I díky moderním technologiím a vybaveným profesionálním studiím má moderní hudba dnešní podobu. Ve studiu dochází k několikahodinovému i několikadennímu laborování s mikrofony ještě před nahráním prvních stop. Někdo se snaží, aby nahrávka co nejvíce připomínala živé hraní, někdo naopak. Existuje mnoho způsobů jak píseň nahrát, upravovat, mixovat⁴⁷. Obecně ale platí, že žádná z metod není horší, nebo lepší. Vždy záleží na vkusu hudebníka nebo posluchače.

Při míchání již nahraných stop se pozná, zda interpret dokáže kriticky poslouchat vlastní hudbu. Mnoho nahrávek se dá právě při tomto procesu pokazit tím, že se autor hudby špatně rozhodne.⁴⁸

Protože se každá stopa dá ještě zvlášť upravovat, je mixování také poslední možností, jak zamaskovat určité chyby, hráčské nebo pěvecké nedostatky. Těchto nedostatků

⁴⁷Mix je proces, při kterém se stopy kombinují do celku

⁴⁸COULTER, Leo a Richard JONES. *Jak nahrávat svoje skladby --a umisťovat je na internet*. 1. vyd. V Praze: Slovart, 2011. ISBN 978-80-7391-504-9. str. 122-124

by samozřejmě mělo být co nejméně, ale vyladování zpěvu (tzv. autotune) a odstraňování zvukových nedostatků se děje běžně.

Mluví se také o průraznosti nahrávky, kterou získává díky tzv. kompresi⁴⁹. Kromě komprese se používá nesčetné množství dalších efektů: různé delaye⁵⁰, reverby⁵¹, phasery⁵², atd. Phasery se začaly používat už v 70. letech. Například skupina **Led Zeppelin** je použila na kytary i na bicí. Skvěle je to slyšet v písni *Kashmir*. Efektem zvaným chorus se zase dosahuje dojmu, že vokální part zpívá více hlasů ve velmi málo rozdílných výškách a tómbrech.⁵³

Po míchání nahrávky přichází ještě mastering. Nahrávací společnosti se snaží, aby zvuk jejich alb byl co možná nejhlasitější. Hlasitější písnička pak v rádiích vyčnívá nad konkurencí. K mistrovi masteringu se většinou dostává skladba už jako celek, ne každá stopa zvlášť. Jeho prací je uspořádat jednotlivé skladby tak, aby na albu jedna nebyla hlasitější než druhá. Kombinací ekvalizace⁵⁴ a komprese zase vyvažuje zvuk alba, aby se podobal jiným žánrově podobným nebo komerčně úspěšným skladbám. Jedná se o finální práci se skladbou. Mastering je také procesem, kdy se skladba převádí do wav, mp3⁵⁵ nebo jiného zvukového formátu.

⁴⁹Zmenšení objemu zvukových dat.

⁵⁰Opakování se zpožděním.

⁵¹Dozvuk, prostorová ozvěna.

⁵²Umožňuje znění duplicitního signálu s fázovým posunem.

⁵³COULTER, Leo a Richard JONES. *Jak nahrávat svoje skladby --a umístit je na internet*. 1. vyd. V Praze: Slovart, 2011. ISBN 978-80-7391-504-9. str. 130-145

⁵⁴Vyvažování hlasitostí frekvenčních pásem.

⁵⁵Zvukové formáty, z nichž mp3 je komprimovaný a wav nekomprimovaný.

6 VÝZNAMNÍ PŘEDSTAVITELÉ POPULÁRNÍ HUDBY 21. STOLETÍ

Začátek 21. století je také význačný obrovským množstvím interpretů a vývojem či vznikem různých stylů.

Pop je ale stále výrazná hudba se zpěvnou melodií. Hlavním cílem je zalíbit se co možná nejširšímu okruhu posluchačů – z toho plyne komerční úspěch. Znaky hudby jsou stálý neměnný beat, přehledně strukturovaná melodie, nenáročné texty. Velké množství pop music je určeno k tanci.⁵⁶

Pro jednoho posluchače může být nejzásadnější interpret, který pro druhého nemá zase až takový význam. K těm nejúspěšnějším popovým hvězdám 21. století patří například zpěvák a herec **Justin Timberlake**. Jeho hlas je zapamatovatelný, stejně jako jeho melodie. K jeho známým skladbám patří například *What Goes Around*. Jak tomu v moderním popu bývá, často ve svých písních používá falzet. Nejvýraznější popová hvězda ženského pohlaví je zpěvačka **Adele**. Ve svých skladbách kombinuje pop, soul i další styly. K těm nejznámějším patří *Someone Like You* nebo *Hello*. Její nezaměnitelný hlas slýcháme denně v rádiích, stejně tak jako písně popové zpěvačky **Lady Gaga** nebo R&B zpěvačky **Rihanna**. Je třeba zmínit i ty, kteří ve 21. století nejsou už tak výrazní, avšak stále aktivní. Největší slávy dosáhli již v minulém tisíciletí a patří mezi ně například **Maddona**, nebo **Robbie Williams**. Z kapel je to třeba formace **U2**.

Je pravda, že rock sedmdesátých a osmdesátých let na tom byl lépe, co se týče kvantity. S kvalitou to tak jednoznačné není. Rock současný je obtížnější, spleťtější a srovnání toho současného s dřívějším je nemožné. Rock nového období není jedním typem rockové hudby. Poskytuje odlišné pohledy, mnoho způsobů hraní, atd. Každý rockový hudebník dnes hledá vlastní přístup, aniž by musel někoho kopírovat nebo sklouznout ke kliše. Nalézáme i muzikanty, kteří interpretují rock jako všední samozřejmost. Vnímají rockovou hudbu jako součást kultury mladých lidí, která je neměnná, věrná svým kořenům a opakuje se. Valná většina dnešních hudebníků se ale snaží hrát vlastní rock a produkuje svůj styl svobodně. Nechce být svázána pravidly. Dnes není už tak jednoduché vybrat si rock jako prostředek osobního vyjádření. Existuje mnoho jazyků a všechny jsou

⁵⁶KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8. str. 104

pro určitou část mladých lidí „ty správné“. Mladá generace, která žije rockem, zdá se být méně povrchní, méně konzumní a dospělejší než ta, která je spojená s jinými fenomény dnešní hudby, jakými jsou například techno, či rap. Rockové hvězdy už nepůsobí tak hrubě jako dříve. V současné době jsou to spíše popové hvězdy. **Robbie Williams** nebo rapper **Eminem**, který balancuje mezi divokou a dobráckou povahou. Rock, jaký jsme ho vnímali ve dvacátém století, už téměř vymizel. Rocková hudba ale nezmizí nikdy, protože pokaždé, když se zdá, že je rock mrtvý, přijde někdo, kdo jej oživí.⁵⁷

6.1 Linkin Park

Jednou z nejznámějších skupin 21. století je **Linkin Park**, která se za dobu své existence dotkla mnoha stylů, zejména z oblasti rocku, popu a metalu. Na posledním albu všechny tyto styly výborně kombinuje.

Skupina byla založená v roce 1996 v Los Angeles. Původně New metalová formace, která využívá hardcore a hip-hopové prvky. **Linkin Park** si původně říkali **Xero** a pak ještě **Hybrid Theory**, což byl nakonec i název jejich debutového alba, které vydali už pod jménem **Linkin Park**. Následovaly koncerty v Austrálii nebo v Německu v rámci festivalu Ozzfest.⁵⁸

Linkin Park inspirovali mnoho kapel propojením metalové hudby a elektroniky s prvky moderních stylů, jakým je například rap. Mozkem této formace je bezesporu klávesista, rapper a kytarista **Mike Shinoda**, který stojí za vznikem většiny skladeb a v poslední době dokonce i v mnohých skladbách sám obstarává zpěv. Kapela postupem času směřovala k potlačování kytar a samplovaným bicím, jako tomu u mnoha skupin v poslední době je. Elektronika zastínila kytary, což bylo vlastně odklonem od základu **Linkin Park**. Neúspěch u fanoušků, nebo možná názor samotných hráčů skupiny, přivedl skupinu k tomu, aby na posledním CD přišli s něčím překvapivým. To se jim rozhodně povedlo, protože místo pokračování v „umělé hudbě“ se na novém albu znovu objevuje mnohem více živě nahraných bicích nástrojů. Je stavěno na kytarách a samozřejmě hlasu **Chestera**

⁵⁷ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 56-62

⁵⁸BARTAS, Pavel. *Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu*. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3. str. 482

Bennigtona, i když zdaleka ne jako dříve. Mnoho vokálních partů totiž nahrál sám skladatel **Mike Shinoda**. Tempo skladeb se zvýšilo, bicích nástrojů přibýlo a s tím i mnohem více energie. Například skladba *Rebellion*, ve které si na kytaru zahrál kytarista ze skupiny **System Of A Down**, je toho příkladem. **Mike Shinoda** zřejmě předem věděl, pro koho tuto skladbu skládá, protože vliv **System Of A Down** je zde velmi cítit. Dalším důležitým členem je kytarista **Brad Delson**. Mezi největší hity skupiny patří *Numb*, *Leave Out All The Rest*, *In The End* nebo *What I've Done*. Hudba **Linkin Park** je založená na jednoduchých motivech. Často pracuje s jednotaktovým rytmicko-melodickým celkem, který se stále opakuje a pouze se přizpůsobuje harmonii. „Otázka“ i „odpověď“ jsou často rytmicky totožné. Hodně časté je také předtaktí, kde vokální fráze vlastně předjímá a dává najevo, co se v hudbě objeví. Příkladem pro všechny tyto jevy nám postačí skladby *Leave Out All The Rest* a *Castle Of Glass*. Melodie zpěvu se pak samozřejmě přizpůsobuje textu, takže vznikají různé synkopy nebo úpravy délek not.

The image displays musical notation for the first five measures of the song 'Leave Out All The Rest' by Linkin Park. It is written in 4/4 time. The first system contains measures 1 through 4, and the second system contains measure 5. The melody is written in the treble clef, and the bass line is in the bass clef. The melody begins with a quarter rest, followed by quarter notes G4, A4, B4, and C5. The bass line starts with a half note G3, followed by a half note F3. The melody concludes with a quarter note G4 and a quarter rest. The bass line ends with a half note G3 and a half note F3.

Obrázek 8 - Ukázka skladby *Leave Out All The Rest* od skupiny **Linkin Park**. (zdroj autor)

V notových zápisech je vidět, že nám tóny před každým novým taktem připravují každý další akord. Dalo by se tedy říci, že jsou jakýmsi předtaktím. Tento posun vokální fráze před první dobu využívají **Linkin Park** velmi často a posluchače tak udržují stále v napětí.

Obrázek 9 – Ukázka skladby *Castle of Glass* od skupiny *Linkin Park*. (zdroj autor)

6.2 Nickelback

Kanadská formace **Nickelback** je v současné době jednou z neúspěšnějších rockových skupin na světě. Tato původně metalová, dnes rocková i popová, kapela ve svých skladbách často používá osvědčené postupy. **Nickelback** hrají takzvaně na jistotu a v podstatě vše, co z jejich dílny vzejde, se dá nazvat hitem. Mají svůj styl a jejich nejúspěšnější skladby toho mají až nápadně hodně společného. Dva zpěvy skoro po celou dobu skladby, někdy i tři, hodně podobná harmonie. Skupina je vyzdihována za skvělý zvuk jak na studiových nahrávkách, tak na koncertech. Navíc jsou **Nickelback** schopni zazpívat i zahrát na koncertě stejně dobře, jako tomu je na albu. A to vše navíc podporuje hlas zpěváka **Chada Kroegera**, který nelze zaměnit s žádným jiným. V klipech si skupina neodpustí občas nějaké to kliše. Pokud u většiny kapel mluvíme o podobnostech v harmonii, u **Nickelback** se musíme zaměřit na formu skladeb, která je vlastně všude stejná. Začátek písně je hrán na akustickou kytaru, na druhou sloku se přidá basová kytara a bicí nástroje. Do refrénu vstoupí zkreslené kytary. Mnoho nepředvídatelných částí se ve skladbách neobjeví. Malou výjimkou je po všech stránkách velmi podařená skladba *Savin' Me*. Skutečnost, že harmonie není zrovna složkou, na které by skupina svou hudbu zakládala, potvrzuje fakt, že pokud budeme hrát například již zmíněný postup Ami, C, G, D, můžeme si do něj zazpívat minimálně pět hitů skupiny. Samozřejmě, že se nejedná o celé skladby, ale o většinu slok. Mnoho kapel je těžké stylově zařadit. Skupina **Nickelback** toto pravidlo potvrzuje. Je označována jako rocková kapela, ale některé skladby jsou typickými písničkami, které mají funkci zalíbit se co nejširšímu publiku.

6.3 Coldplay

Hrají britpop a alternativní rock. Skupina pochází z Londýna a její hudba je plná lyriky a rockových melodií. Patří mezi „lídry“ světové scény. Jejich první album vyšlo v roce 2000 a jmenovalo se *Parachutes*. Bylo uznávané kritiky, ale zároveň se dost polemizovalo s vlivem skupiny **Radiohead**, který kapela nijak výrazně nemaskovala. Měla i dost prostoru v rádiích. V roce 2001 se začalo mluvit o jejím rozpadu po komplikovaném nahrávání druhého alba. Nicméně v roce 2002 přišlo další album. *A Rush Of Blood To The Head* sklízela pozitivní ohlasy. Skladba *In My Place* skupinu okamžitě proslavila. Další album už získalo první místo v žebříčkách ve 28 zemích světa.⁵⁹

Hudební vliv je jistě obrovský. V jejich písni **Clock** se objevuje v rocku a popu velmi oblíbený, již zmíněný rytmus 3-3-2. Z novějších písni patří k těm známým například **Paradise**, nebo **Adventure Of A Lifetime**.

6.4 Justin Bieber

Je typickým příkladem pop/R&B hvězdy, která zacílila na široké publikum náctiletých dívek. Jak to u popových hvězd bývá, je velice kontroverzním umělcem. Lidé ho buď milují, nebo nenávidí. Jakožto popové hvězdě mu to tento fakt nahrává. V rádiích se hrají jeho písně a všude se o něm mluví. Jeho klipy obsahují všechny popové kýče, na které mnoho interpretů sází. Láska, polonahé dívky, polonahý **Justin Bieber**, tanec a obecně hodně pohybu.

6.5 Green Day

Původně punkrocková americká skupina, která se dnes, díky svým hitům, staví spíše mezi popové a rockové skupiny. **Green Day** se proslavili především albem *American Idiot*, které obsahovalo například hitové skladby *Holiday* nebo *Boulevard Of Broken Dreams*. Z období před tímto albem vyniká píseň *When I Come Around*, o níž by se dalo říct, že přesně

⁵⁹ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 440-444

vystihuje styl této skupiny. Houpavý rytmus, v harmonii typický sled čtyř akordů a neuvěřitelně chytlavá návyková melodie. Živá vystoupení jsou skvělou rockovou show, i když občas s trochu falešným zpěvem frontmana **Billieho Armstronga**. To však do tohoto stylu a show, které **Green Day** předvádí, patří. Z pomalých skladeb je třeba zmínit hit z roku 2004 *Wake Me Up When September Ends*. Z novějších písní potom vyniká *Do You Know The Enemy* nebo *21 Guns*. Ta je mimochodem jednou z mnoha písní založených na stejném harmonickém čtyřakordovém doprovodu - Dmi, B, F, C. Stejně tak je tomu ve skladbě *Holiday* nebo *When I Come Around*, která je však příkladem durové varianty zmíněného postupu. Zbývající členy skupiny jsou baskytarista **Mike Dirnt** a bubeník **Tré Cool**. **Jason White**, jakožto druhý kytarista, byl za stálého člena přijat až nedávno.

Skupina se zformovala v roce 1988 v Berkeley v Kalifornii. Původně se jmenovali **Sweet Children**. V roce 1994 vydali desku *Dookie* a hlavně díky MTV se umístila na nejvyšších příčkách žebříčků. Stala se nejprodávanější punkovou deskou všech dob. Na takový úspěch se jim podařilo navázat až po deseti letech právě albem *American Idiot*, za které **Green Day** v roce 2004 obdrželi cenu Grammy v kategorii nejlepší rockové album. Za skladbu samotnou získali ocenění Best Group a Best Rock Video. O rok později získali 7 z 8 nominací nejlepších hudebních klipů MTV.⁶⁰

Podobně jako **Green Day** se postupně od punku dostávají i k rocku a poprocku američtí **The Offspring**. Ti si však svých punkových prvků v hudbě zachovali víc. Jejich hudba je stále přímočará, divoká, tempo písní je vysoké a zvuk není tak uhlazený. Hity se staly písně *Pretty Fly*, *Kids Aren't Alright* nebo *Why Don't You Get A Job*. Výrazný je zpěvákův vysoký hlas, jednoduché kytarové riffy a zapamatovatelné vokály. Všechny písně spojuje uvolněnost, jednoduchost a přímočarost.

6.6 Bon Jovi

Kapela vznikla v roce 1982 v New Yorku. Charakterizují ji melodické rockové skladby. Skupina koncertovala například se **ZZ Top**, později s **Kiss**, **Scorpions** nebo **Whitesnake**. Mezinárodní slávu přinesly skladby *You Give A Love A Bad Name* a *Living On A Prayer*.

⁶⁰ASSANTE, Ernesto. Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 450-452

V Americe byly obě na prvním místě. Prodal se 15 milionů kopií alba, které tyto skladby obsahovalo. Skupina v roce 1987 odehrála 135 koncertů pro více než 2 miliony lidí.⁶¹

K dalším, již novějším známým písním patří *It's My Life* nebo *Have A Nice Day*, které slouží jako skvělý příklad osvědčené hitové čtyřakordové písně Dmi, B, F, C. Sloka písně *Have a Nice Day* je také příkladem nejčastěji používaného rytmu. **Bon Jovi** dnes patří k nejvýdělečnějším rockovým kapelám.

6.7 System Of A Down

Kapela, která vyniká svou originalitou a experimenty v hudbě, kde se mísí rock a metal s orientální hudbou. Skupinu je těžké zařadit stylisticky. Svou slávu si, jako jedna z mála, vybudovala na svém stylu. Zpěvák a hlavní skladatel **Serj Tankian** je zároveň poznávacím znamením skupiny a to především díky svému nezaměnitelnému hlasu a vzhledu. Své arménské geny nezapře ve vzhledu, ani v hudbě a zpěvu. **Serj Tankian** je multiinstrumentalista a ve chvílích, kdy **System Of A Down** nehrají, se věnuje sólovému projektu. Mezi jejich nejpopulárnější skladby patří *Chop Suey*, *Hypnotize* nebo *B. Y. O. B.* Druhým nejdůležitějším členem je kytarista i zpěvák **Daron Malakian**. Na jejich hudbě se příliš nedá demonstrovat podoba dnešní populární hudby. Skupina se snaží vymykát všem podobnostem a osvědčeným postupům, a proto do našeho výčtu právem patří.

6.8 Eminem

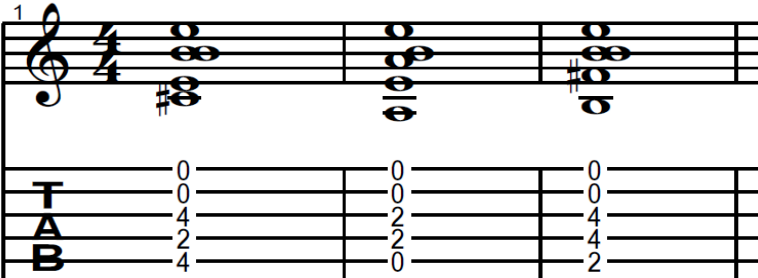
Ke známým skladbám tohoto rappera patří *Love The Way You Lie*, kterou nazpíval se zpěvačkou **Rihannou**. Píseň hudebně vystihuje podobu moderního popu. Obsahuje velmi chytlavý refrén na osvědčené čtyři akordy. Ve slokách se stejným rytmickým i harmonickým podkladem **Eminem** rapuje. Píseň, tak jak pop vyžaduje, je založena na jednoduchých kontrastech. Mužský agresivnější zpěv (rap) ve slokách, v kontrastu s melodickým ženským vokálem v refrénu. K ukázce jednoduchosti moderní popové hudby

⁶¹HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: neúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 130

nám poslouží i další **Eminemova** píseň *Not Afraid*. Stejně harmonie jako v písni předchozí. Jednoduché neměnné rytmy hrané počítačově vytvořenými bicími nástroji. Rap ve slokách a chytlavá melodie v refrénu.

6.9 Foo Fighters

Skupinu uvádíme jako příklad moderní, typicky rockové skupiny. Hudba je založená na rockových kytarových riffech. Propojuje prvky rocku 20. století s prvky moderními. Písně jsou přímočaré a přehledné. **Foo Fighters** ale mají svůj jedinečný styl a jsou právem jednou z nejoblíbenějších rockových skupin současnosti. Tak jako mnoho jiných moderních skupin, **Foo Fighters** kromě powerakordů používají akordy zajímavější. Zahuštěné například sekundou. Příkladem je píseň *Best Of You*, kde se objevují například akordy C#m7, Asus2 a Bsus4. Tyto akordy v rocku většinou vychází z kytarového ladění. Využívá se totiž prázdných strun, jak je vidět na příkladu. Dalšími známými skladbami jsou například *Pretender* nebo *Everlong*.

	C#m7	Asus2	Bsus4
1 			
T A B	0 0 4 2 4	0 0 2 2 0	0 0 4 4 2

Obrázek 10 – Akordy užití ve skladbě *Best Of You* skupiny *Foo Fighters*. (Zdroj autor)

6.10 Red Hot Chili Peppers

Důležitými členy jsou zpěvák **Kiedis** a basový kytarista **Flea**. Proslavil je například hit *Under The Bridge*, který byl velice osobní zpovědí o zpěvákově závislosti na heroinu. Skupina žije v přesvědčení, že rock, jaký se hraje dnes, této generaci nestačí.⁶²

⁶²ASSANTE, Ernesto. *Legends of rock: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 422

Red Hot Chili Peppers se v osmdesátých letech staly základní kapelou stylu crossover.⁶³ To je hudba s přesahem stylů – jde o mix rocku, metalu s funkem a rapem. V jejich hudbě se mísí bělošská hudba s černošskou. Ve své třídě patří k absolutní špičce a ovlivňují spoustu následovníků.⁶⁴ Dalšími známými skladbami jsou *Otherside* nebo *Can't Stop*.

6.11 Korn

Crossoverová skupina založená v roce 1993 v Bakersfieldu v Kalifornii. Debutové demo bylo následováno prvním koncertem v klubu California Dreams v Anaheimu. Hned o rok později vydali album pojmenované jednoduše *Korn*. Do Evropy se deska dostala až v roce 1995. V dalším roce se skupina objevila na Monsters Of Rock festivalu, který se konal v Donningtonu. Další album neslo název *Life Is Peachy*. Dále hráli mimo jiné s **Megadeth**, **Fear Factory** nebo **Ozzy Osbournem**. V roce 1997 se dostali už i do Evropy. Dalším albem je *Follow the Leaders* – rok 1998. Objevuje se na něm několik hostů – například **Fred Durst** z **Limp Bizkit**. Členové skupiny **Korn** pak založili vlastní gramofonovou firmu Elementree Records. Dále vystoupili i na festivalu Woodstock. K nejnámějším novějším písním patří *Never Never* a *Word Up*. Své skladby staví na hutném zvuku kytary a kombinaci různých stylů od hardcoru po rap i hip-hop.⁶⁵

6.12 The Prodigy

Skupina **Liam Howletta**. Ten byl původně DJem na londýnské rapové scéně. **Prodigy** dosáhli úspěchu svým prvním singlem *What Evil Lurks*. Začali vystupovat se svou směsí hip-hopu a energií nabitě house music. Druhý singl *Charly* se dostal na třetí příčku britské hitparády. Debutové album *The Prodigy Experience* bylo prvním albem tohoto stylu, které bodovalo v britských albových žebříčkách. Mezi nejlepší čtyřicítkou se drželo

⁶³LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0128-1. str. 228

⁶⁴ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0. str. 424

⁶⁵BARTAS, Pavel. *Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu*. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3. str. 459-460

pětadvacet týdnů. Další album dosáhlo nemenšího úspěchu a to jak u kritiky, tak u posluchačů. Neslo název *Music For The Jilted Generation* – rok 1994.⁶⁶

6.13 Avantasia

Tato kapela, nebo spíše projekt, nám poslouží jako ukázka pro změnu evropské multižánrové skupiny. Pokud se rocku a metalu v Evropě obzvlášť dařilo, bylo to vždy právě v Německu, odkud **Avantasia** pochází. Přestože se tento projekt řadí spíše do metalu, je třeba ho zmínit. Mozek skupiny **Tobias Sammet** obsazuje mnoho známých metalových, rockových, ale i popových zpěváků. K tomu umí psát skladby od popu až po tvrdší metal. Důkazem multižánrovosti je i obsazení např. popového zpěváka **Erica Martina** z **Mr. Big** nebo např. basového kytaristy a zpěváka **Marca Hietaly** z **Nightwish**. Stylové zařazení je těžké, protože **Tobias Sammet** občas využije prvky world music, popu a rocku. Stále však převažují prvky metalové. Nejen o zvuk **Avantasie** se v poslední době stará producent **Sascha Paeth**.

6.14 Dream Theater

Progresivní rocková a metalová formace. Vznikla v USA sice už v roce 1985, ale hraje dodnes a stále se řadí k nejlepším a nejúspěšnějším kapelám současnosti. Na Berkley School Of Music se sešli tři zakládající členové – **Myung, Petrucci, Portnoy**.⁶⁷

Hudebně se skupina řadí k těm neoriginálnějším a snadno identifikovatelným. K nejznámějším skladbám patří *The Dark Eternal Night* z alba *Systematic Chaos* nebo *Pull Me Under* z *Images And Words*. **Dream Theater** je skupina známá tím, že odstartovala nárůst progresivních rockových a metalových kapel. Díky dokonalé hře na svůj nástroj se všichni členové stali hudebními vzory pro své progresivně rockové následovníky.

⁶⁶HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2. str. 165

⁶⁷BARTAS, Pavel. *Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu*. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3. str. 259

7 ROCK A POP 21. STOLETÍ V ČECHÁCH

V české populární hudbě 21. století je těžké najít několik prvků, které by interprety a skupiny spojovaly. Česká popová a rocková hudba nemá výrazná poznávací znamení, která by ji odlišovala od hudby zahraniční. Po hudební stránce jsou někteří čeští interpreti kvalitou jistě srovnatelní s některými zahraničními hvězdami. **Richard Krajčo**, **Michal Hrůza**, skupina **Support Lesbiens** a další dokážou psát skladby velmi chytlavé i zajímavé aranžemi. Některé skupiny ale sází na jistotu a používají postupy, které nejsou ničím novým. Pokud se zaměříme na interprety, které slýcháme denně v rádiích, můžeme vyzdvihnout některé skladby **Michala Hrůzy**, který kromě svého hlasu má v hudbě ještě jiná poznávací znamení - snaží se totiž hudbu dělat jak po stránce aranží, tak po stránce harmonicky-melodické zajímavější. Využívá hodně klávesových zvuků a odlišuje tak barevně svoje písně. Přestože jeho skladby patří k těm nejchytlavějším a nejoblíbenějším u širokého publika, osvědčené postupy používá s citem. Z rockových skupin vyniká jednoznačně **Kabát** nebo punkrockové formace **Vypsaná Fixa** a **Wohnout**. Musíme se ale zaměřit i na jiné styly, které v Čechách patří k oblíbeným. Například hip-hop nebo funk. Jako ukázka funkové formace nám poslouží **Monkey Business**. Mezi známé hip-hopové umělce patří **DJ Wich** nebo rapper **Vladimir 518**.

7.1 Richard Krajčo

Jeho skladby se objevují na předních příčkách českých hitparád. Nejznámější z nich je píseň nazpívaná s **Tomášem Klusem** *Cesta*. Jedná se o typickou píseň s jednoduchou harmonií, se kterou si české publikum vystačí na dlouhou dobu. Z novějších písní vyniká *Ty a já* nebo *Srdcebeat*. **Krajčo** si zahrál například ve filmu *Křídla vánoc*, kde se objevuje jeho hudba. Ta vyniká jednoduchými přehlednými melodiemi a prostou harmonií. Ve srovnání s jinými populárními interprety české scény můžeme na Krajčově hudbě shledat větší dávku umění. Na jeho písních si totiž člověk i při několikatém poslechu vždy najde něco zajímavého, přestože se jedná o popové písně s účelem zaujmout co nejvíce posluchačů na první poslech. Krajčo přesvědčuje svým instrumentálním i vokálním projevem.

7.2 Tomáš Klus

O tom, že dokáže české publikum strhnout na svou stranu a napsat chytlavou píseň s kvalitním textem není pochyb. Jeho písně jsou založené na textech. Po harmonické stránce se neobjevuje žádné překvapení. Skladby *Pocity* a *Do nebe* nám ukazují jednoduchost popové harmonie i rytmu. Obě dvě mají stejný harmonický podklad a vlastně i rytmus. Mění se pouze zpěv a tempo. Klusovy melodie se samozřejmě co nejvíce přizpůsobují textu. Pěvecký projev je spíše takové vyprávění. Hudbou se **Tomáš Klus** blíží spíše charakteristice folkového zpěváka. Svůj hudební projev také potlačuje projevem hereckým. Své skladby, ve kterých není třeba hledat uměleckou hodnotu, umí prodat, což je u populární hvězdy nejdůležitější vlastnost. Jeho hudba splňuje to, co má. Zaujmout, co nejširší publikum.

7.3 Chinaski

Na scéně se skupina udržela velmi dlouho, což může svědčit o její kvalitě nebo také o pohodlnosti českého publika hledat mezi jinými mladšími, kvalitnějšími hudebníky. **Chinaski** jsou pro české publikum zárukou chytlavých melodií a snadno zapamatovatelných refrénů. Určitě se ale během dvaceti let, což je doba, po kterou jsou **Chinaski** na scéně, našlo mnoho skupin, které by uměly melodie dělat chytlavější a harmonie zajímavější. V rádiích a na českých pódiiích je však zvykem hrát stále to samé a osvědčené, a proto, už skoro dvacet let, denně slyšíme hlas zpěváka **Michala Malátného**. Některé písně **Chinaski** jsou příkladem často používané harmonie. Tou je využití sníženého sedmého stupně v durové stupnici. Z toho vyplývá „hitový“ postup akordů C, G, B, F. Objevuje se i ve skladbách *Každý ráno* nebo *Víno*.

K dalším pop-rockovým interpretům v Čechách patří **Xindl X** nebo **Michal Hrůza**. Oba interpreti zakládají hudbu na chytlavých melodiích a textech. Jak to v popu a rocku bývá, snaží se o vystižení nejvýraznějšího momentu v písni a zároveň toto místo spojit se zapamatovatelnou, většinou jednoduchou zpěvnou částí textu. Příkladem jsou skladby *Cudzinka v tvojej zemi* a *V blbým věku* od **Xindla X** nebo *Namaluj svítání*, *Napořád* i *Bílá Velryba* od **Michala Hrůzy**.

7.4 Xindl X

Xindl X, vlastním jménem **Ondřej Ládek**, pochází z hudební rodiny. V roce 2007 na sebe upozornil vítězstvím v soutěži „Česko hledá písničku“. Jeho debutové album, které natočil v roce 2008, se jmenovalo *Návod ke čtení manuálu*. Videoklip k písni *Anděl* se stal, s více než sedmi miliony přehrání, nejsledovanějším videem na kanále Youtube. V roce 2010 pak **Xindl X** získal ocenění skokan roku v anketě Český slavík. Jeho hudba je založená na kombinaci popu, folku, country a dalších stylů s hiphopovým frázováním. Silnou stránkou jsou texty, ve kterých ukazuje svůj smysl pro ironii. Působí také jako scenárista a dramatik. Je například spoluautorem scénářů k prvním dílům seriálu *Comeback*.⁶⁸

7.5 Michal Hrůza

Pohybuje se na české hudební scéně už více než 10 let. Je zakládajícím členem skupiny **Ready Kirken**. V roce 2006 založil **Kapelu Hrůzy**. Pro **Ready Kirken** napsal více než 50 písní a textů. S **Kapelou Hrůzy** od doby jejího založení vydal už 3 studiová alba. Ke známým písním patří například *Bílá Velryba* nebo *1+1*. Mimo jiné napsal i hudbu k filmu *Lidice* z roku 2011.⁶⁹

7.6 Aneta Langerová

Hned po vítězství v soutěži „Česko hledá SuperStar“ se stala jednou z nejpoblárnějších zpěvaček české scény. **Michal Hrůza** ji v dobách, kdy chtěla začít psát vlastní písně, pomáhal najít autorský potenciál. Od té doby spolupracovala s řadou uznávaných osobností. **Langerová** vydala dosud čtyři alba a zahrála si také ve filmu *8 hlav šílenství*.⁷⁰ K jejím známým písním patří například *Voda živá*, kterou ale napsal právě **Michal Hrůza**.

⁶⁸O Xindlovi. Xindl X - oficiální stránky [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.xindlx.cz/o-xindlovi>

⁶⁹Historie. Michal Hrůza [online]. Praha, 2013 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.michalhruza.cz/historie/>

⁷⁰O Anet. Aneta Langerová - oficiální web [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.langerovaaneta.cz/o-anet/>

7.7 Daniel Bárta

Založil v devadesátých letech skupinu **Alice**. S tou pak vydal 3 studiová alba. Hrál v muzikále *Jesus Christ Superstar*. Nejdříve získal roli Ježíše a později Jidáše. V roce 2000 dal impuls k založení skupiny **Illustratosphere**. Za svůj přínos české hudební scéně obdržel desetkrát cenu zpěvák roku. Zazpíval si dokonce i s **Bobby Mc Ferrinem**.⁷¹

7.8 Iva Bittová

Jako zástupce alternativní české scény uvádíme skladatelku, zpěvačku, herečku a houslistku, která za své dílo získala mnoho ocenění. **Iva Bittová** vystudovala konzervatoř v Brně a prošla několika hudebními žánry. Od alternativy přes jazz, rock, ke klasické hudbě. Stále hledá pojmenování svého hudebního jazyka, který je naprosto originální. Hostovala i v opeře. Zahrála si roli v **Mozartově** *Donu Giovannim*. Jak v oblasti filmu, tak v oblasti hudby **Iva Bittová** získala několik cen. V roce 2001 to byla například cena akademie populární hudby v kategorii lidová a etnická hudba. V roce 2013 zase obdržela ocenění za dvojalbum *Bílé Inferno*.⁷²

7.9 DJ Wich

Vlastním jménem **Tomáš Pechlák**. Známy DJ české hip-hopové scény. V roce 1998 vznikla jeho skupina **Indy & Wich**, kde **Tomáš Pechlák** působí jako producent. Na jeho albech často vystupuje mnoho hostů ze zahraničí i z Čech. Album *My3* získalo ocenění Dance music awards za nejlepší album roku. Hudbu, kterou vytvořil, můžeme slyšet ve filmech *Gyml* nebo *Ulovit Miliardáře*.⁷³

⁷¹Dan Bárta. Dan Bárta & Illustratosphere [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.danbarta.cz/dan-barta-detailkapela.aspx?IDKapela=1>

⁷²Biografie. Iva Bittová officialwebsite [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.bittova.com/cz/biografie.php>

⁷³Biografie. DJ Wich [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.djwich.com/biografie/>

7.10 UDG

Pop-rocková skupina **UDG** je známá především díky svým chytlavým melodiím a skvělým textům. Jejich debutové album neslo název *Ztraceni v inspiracích*. Vyšlo v roce 2004 a objevilo se na něm několik hostů. Například frontman skupiny **Kryštof Richard Krajčo**. Už na tomto albu byly skladby, které se umísťovaly na předních příčkách televizních hitparád. K těmto hitům patřila i píseň *Hvězdář*. V roce 2007 skupina potvrdila dalším albem, že patří k nejtalentovanějším mladým skupinám v Čechách. V nejprestižnější anketě Žebřík skupina získala o rok později nominaci na kapelu roku. V roce 2009 se jim tuto anketu podařilo vyhrát. Každým rokem můžeme **UDG** vidět a slyšet na všech prestižních letních festivalech.⁷⁴

7.11 Monkey Business

Sedmičlenná skupina, která ve své hudbě mísí pop a funk. **Roman Holý**, jeden ze spoluzakladatelů skupiny, je považován za jednoho z hlavních šířitelů funkové hudby v Čechách. Podle ankety časopisu Reflex je navíc třetí nejdůležitější porevoluční hudební osobností. Dalším spoluzakladatelem skupiny **Monkey Business** je **Matěj Rupert**, který v letech 2006 a 2007 získal ocenění Akademie populární hudby Zpěvák roku. V několika filmech také působil jako herec. Další hvězdou formace je americká zpěvačka **Tonya Graves**. Absolvovala divadelní a hudební herectví na State University of New York. V České republice žije od roku 1995 a kromě toho, že působí jako zpěvačka v **Monkey Business**, zahrála si například i ve filmu *Obsluhoval jsem anglického krále*.⁷⁵

7.12 Daniel Landa

Je uznávaným sportovcem, zpěvákem i skladatelem. Velmi oblíbené jsou jeho texty. Kromě písní píše i scénáře k filmům. Na celovečerním filmu *Kvaska* se podílel jako herec a autor hudby i textů. Podílel se dokonce i na tvorbě muzikálu *Touha* z roku 2008. **Landova**

⁷⁴Bio. UDG [online]. Ústí nad Labem, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.udg.cz/bio/>

⁷⁵Monkey Business. Monkey Business [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.monkeybusiness.cz/>

verze písně *Morituri Te Salutant* od **Karla Kryla** se stala hitem roku 2004.⁷⁶ Svým projevem na pódiu, ale hlavně i mimo něj, se stal jedním z nejkontroverznějších českých zpěváků 21. století.

7.13 Kabát

Ve spojení s českým rockem 21. století musíme zmínit hlavně skupinu **Kabát**. Její hudba je přímočará, melodie jednoduché a chytlavé. Poznávacím znamením je hlas zpěváka **Vojtky** a silné vícehlasné refrény, které přestože jsou zazpívány čistě, mají díky sborovému chraplavému hlasu lehce „hospodský“ ráz. Na to české publikum slyší. V textech skupina často výstižně a vtipně reaguje na určité události nebo životní témata. Některé texty jsou založené na chytře schovaných a zrymovaných vulgarismech. Skupina ve svých začátcích byla o dost agresivnější než dnes, a to jak v textech, tak v hudbě. Svou hudbu stavěla na trashmetalových riffech. Postupně se dostala k rocku, který se stále více uhlazoval, zpomaloval a melodizoval. Vznikly tak skladby jako je *Malá Dáma* nebo *Burlaci*, s harmonicky osvědčeným hitovým podkladem. Skupině ale nelze upřít, že si svá poznávací znamení udržuje od svých počátků. Na vrcholu rockové scény je od devadesátých let až dodnes a jejich živá energická vystoupení navštěvuje stále mnoho fanoušků.

Dalším rockové formace, které patří k nejhranějším v rádiích, a také je nejčastěji můžeme vidět na festivalech, jsou například **Doga**, **Harlej** nebo **Škwor**. Hudba skupiny **Škwor** se označuje spíše jako nu metal. Kytarové riffy jsou mnohem hutnější díky podladění. Skupina, jako jedna z mála z českých zástupců, používá samplý. Její texty jsou většinou reakcemi na současné dění. Mezi další české nu metalové formace patří například **Cocotte Minute**.

⁷⁶O Danovi. Daniel Landa / oficiální web [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.daniel-landa.cz/o-danovi/>

8 RÁDIA, COVERVERZE, REMIXY

Právě rádia, hudební televizní kanály a festivaly zapříčiňují omezenost českého publika. Předsouvají mu velmi omezený výběr skladeb, interpretů a skupin. Lidé slyší všude tu samou hudbu. Rádia mají obrovský vliv. Člověk na známé melodie slyší, protože v nich nachází sám sebe. Co si pamatuje a zná, to se ho týká. Když hudbu poslouchají všichni kolem, člověk nechce zůstat pozadu, a tak ji poslouchá také. Pokud tu hudbu mají všichni tak rádi, tak to musí být určitě kvalitní. A tak vzniká začarovaný kruh, ve kterém to vůbec nemají lehké nové interpreti. Prosadit se je dnes trochu nadlidský úkol, protože lidé si skupiny začínají všimnout, až když ji začnou hrát v rádiu, ale do rádia se většinou skupina dostává, až když o ni mají lidé zájem. Stejně tak je to s koncerty a festivaly. Dokud skupina nezahraje na větším festivalu, s úspěchem se neseťká. Ale na festivalu má většinou možnost si zahrát jen úspěšná skupina.

V moderní populární hudbě se dnes velmi často setkáváme s předěláváním skladeb různých interpretů - remixy. Někdy se kapely a interpreti snaží co nejvíce přizpůsobit původní verzí skladby. Někdy jde ale pouze o zachování pěvecké linky, která je doplněná o výraznou rytmickou stránku. To za účelem použití skladby k tanečním účelům. Problém je v tom, že původního autora se málokdy dozvíme a některé skupiny dokonce zakládají svůj úspěch na skladbě převzaté. V poslední době vše směřuje k opomínání autorova jména a hlavně záměru. Do popředí již dlouhou dobu vystupují interpreti, producenti a DJové, kteří písním často vnuknou úplně jiný ráz a popřou tak původní záměr skladby.

Téměř každá slavná skupina má svůj revival. Revivalové skupiny si vystačí s napodobováním cizích nebo českých interpretů a díky českému publiku, které na tyto skupiny slyší, mohou revivaly existovat a dokonce i vydělávat. Je totiž jednodušší jít jednou za týden na **Kabát revival**, než jet jednou za půl roku na koncert skupiny **Kabát** do většího města, když skladby zní přece skoro stejně a člověk se navíc nemusí tísnit mezi tisíci lidmi. Úspěch revivalů pramení z pohodlnosti publika a hudební negramotnosti. Přesto lze najít určitá pozitiva a to v případě, že původní skupina již neexistuje a revivalová skupina ji nadále udržuje naživu. Respektive její hudbu. Podobně je to s remixy. Jakmile se nějaká popová či rocková skladba dostane na vyšší pozici v hitparádách, téměř okamžitě ji někdo zremixuje. Dá jí taneční charakter, a přestože původně měla například uklidňující charakter

a byla založená na melodiích a harmoniích, původní ráz je přehlušen silnou rytmikou. Důkazem jsou remixy jazzových, rockových, ale i popových skladeb.

9 VYUŽITÍ POPU A ROCKU VE VÝUCE NA ZŠ

Vzhledem k tomu, že se jedná o hudbu 21. století, žáci k ní mají většinou kladný vztah. Většina z nich pop a rock 21. století přímo poslouchá a někteří s ní přijdou do styku například v rádiu nebo v TV. Navíc si písně, ke kterým mají vztah, zazpívají mnohem raději, než písně lidové nebo starší umělé. Výběr skladeb těchto stylů pro výuku na ZŠ je tedy velmi usnadněn. Pro rozvoj hudebnosti a citění je určitě lepší, když pracujeme s žákovou oblíbenou skladbou nebo kapelou. Učitel se v tomto případě spíše snaží najít způsob, jak v žákovi probudit schopnost hudbu vnímat nejen z emocionálního, ale také z hlediska uměleckého. Žák je pak schopen slovy popsat, proč se mu vlastně daná skladba líbí, nebo nelíbí. Pokud toto student umí, dokáže najít pozitiva i na hudbě, která se mu na první poslech zdála nezajímavá a může si tak rozšířit svůj hudební rozhled. Když však žák nad skladbou začne přemýšlet racionálně, může se stát, že k ní ztratí vztah. Proto je třeba postupovat při rozborech citlivě, aby poslech byl stále i emocionální. Rozhodně není dobré žákům tvrdit, že hudba, kterou poslouchají je špatná, nedokonalá, jednoduchá, atd. Spíše je třeba poukázat na pozitiva hudby, popřípadě na záměr autora. Co vlastně chtěl vyjádřit, nebo k jaké situaci se hudba hodí, co nám připomíná. V dnešní době se také objevují předělávky a remixy známých písní ze všech různých období. K žákovi se skladba ale často dostane až od interpreta, který ji předělal, nebo zremixoval. Je velká škoda, že žák nevidí souvislosti a neví, z jakého období skladba pochází, nebo kdo ji původně napsal. Proto je úkolem učitele to žákům vysvětlit, nebo v nich alespoň probudit touhu dozvědět se, odkud jejich oblíbený interpret, nebo spíše skladatel, který interpretovi píseň napsal, čerpal. Z jaké hudby vycházel a kde se nechal inspirovat. Žák má možnost se dozvědět, že motiv, který se mu líbí, se objevuje i v jiných skladbách. Některé z nich byly napsané už dříve a student si tak rozšíří rozhled poznáním nové hudby.

9.1 Návrhy hudebních aktivit

U návrhů hudebních aktivit musíme samozřejmě vycházet z hudební úrovně žáků. Pro některé žáky mohou být cvičení velice snadná, ale praxe často ukáže, že ne všichni studenti jsou schopni vytleskat nejjednodušší rytmy, a proto je těžké hudební aktivity vymyslet tak, aby je žáci pochopili a zároveň se hudebně rozvíjeli. Překážkou může být

neznalost not, a proto uvádíme i alternativní zápis jednotlivých aktivit, ve kterých se žáci lépe orientují. K tomu, aby žáci tyto modely opravdu zvládli, měli by být zvyklí pracovat tímto způsobem už z dřívějších hodin. Vzhledem k odlišným hudebním schopnostem jednotlivých žáků i tříd nám i tyto snadná cvičení mohou zabrat mnoho času.

9.1.1 Čtyřakordové písně

Při uvedení popové a rockové hudby ve třídě na ZŠ můžeme začít s čtyřakordovými písněmi. Žáci přijdou na to, kolik je vlastně možné si zazpívat písní za doprovodu stále se opakujících čtyř akordů. Denně jich mnoho slýchají v rádiu, ale vlastně si neuvědomují, že poslouchají stále stejný harmonický podklad. Přitom je to jeden ze základních prvků, který z písně často udělá hit. Těchto písní je opravdu mnoho a existuje asi hodně málo popových a rockových skupin a interpretů, kteří by tento postup nepoužívali. Máme možnost například vyvolat žáka, o kterém víme, že hraje na nějaký nástroj, aby nám hrál stále dokola tyto čtyři akordy (např. Ami, F, C, G). Děti mají tento postup dobře „naposlouchaný“. Jeden žák bude hrát tento postup na klavír nebo na kytaru a melodie hraná do těchto akordů může vycházet například z pentatoniky. Pro studenty na ZŠ je použití pentatoniky nejvhodnější, protože si spontánně mohou vymýšlet různé (spíše náhodné) melodie, které budou stále ladit s harmonickým podkladem. Hudebně méně rozvinutí žáci by naopak mohli držet základní rytmus na bonga či jiné bicí nástroje.

Myslím, že hudba 21. století by měla být na ZŠ brána jako základ a mělo by se z ní vycházet. Nejenže v ní žáci vyrůstají, všude ji slýchají, ale navíc je často jednoduchá na poslech, zpěv a hraní ve třídě. Pro hraní a zpěv známých písní popu a rocku jsou vhodné tzv. boomwhackers⁷⁷. Každý žák dostane pouze jeden nebo dva tóny a podle jednoduchého zápisu rytmu ví přesně, kdy má který tón zahrát. Pokud žáci vydrží hrát harmonický podklad vícekrát za sebou, mohou zkusit do něj i zpívat. Nejjednodušší variantou je hraní harmonického podkladu za předpokladu, že každý žák má jeden tón.

⁷⁷Perkusní nástroj. Díky odlišné délce a tloušťce každý kus Boomwhackers při úderu vydává jinak vysoký tón.

1. skupina - AAAAAAAAA/AAAAAAAA/-----/-----/
2. skupina - CCCCCCCC/CCCCCCC/CCCCCCC/-----/
3. skupina - EEEEEEEE/-----/EEEEEEE/-----/
4. skupina - -----/FFFFFFF/-----/FFFFFFF/
5. skupina - -----/-----/GGGGGGG/GGGGGGG/
6. skupina - -----/-----/-----/DDDDDDD/
7. skupina - -----/-----/-----/HHHHHHH/

Obrázek 11 – Často používaný harmonický postup a ukázka zápisu pro jednotlivé skupiny žáků. (zdroj autor)

Další možností je hraní jednotlivých tónů, tentokrát ale s pomlčkami. Vznikne tedy rytmus 3-3-2:

1. skupina - AxxAxxAx/AxxAxxAx/-----/-----/
2. skupina - CxxCxxCx/CxxCxxCx/CxxCxxCx/-----/
3. skupina - ExxExxEx/-----/ExxExxEx/-----/
4. skupina - -----/FxxFxxFx/-----/FxxFxxFx/
5. skupina - -----/-----/GxxGxxGx/GxxGxxGx/
6. skupina - -----/-----/-----/DxxDxxDx/
7. skupina - -----/-----/-----/HxxHxxHx/

Obrázek 12 - Často používaný harmonický postup hraný v rytmu 3-3-2. (zdroj autor)

Pokud si žáci rytmus osvojí, je zbytečné je rozdělovat do sedmi skupin. Pro zahrání stejného rytmu nám stačí 3 skupiny:

1. skupina - AxxAxxAx/AxxAxxAx/GxxGxxGx/GxxGxxGx/

2. skupina - CxxCxxCx/CxxCxxCx/CxxCxxCx/DxxDxxDx/

3. skupina - ExxExxEx/FxxFxxFx/ExxExxEx/FxxFxxFx/

Obrázek 13 – Zápis harmonického postupu hraný pouze třemi skupinami žáků. (zdroj autor)

Pro žáky, na které nezbyde žádný nástroj, může „x“ znamenat místo pomlky například tlesknutí.

9.1.2 Ukázka rytmu 3-3-2

Pro moderní populární rytmus je typický například rytmus 3-3-2. Zvolíme žáky, kteří budou udržovat stálé neměnné čtyřdobé metrum a ostatní budou prozatím akcentovat každou první z rytmu 3-3-2. K tomu, abychom dosáhli patrného rozdílu mezi základním metrem a rytmem, který ho „rozbíjí“, je třeba zvolit různé zvuky úderů. Například tlesknutí a úder o lavici. K tomu, aby žáci aktivitu zvládli, je většinou potřeba napsat rytmy na tabuli nebo na papír, aby je žáci měli stále před sebou. Pokud obě skupiny toto lehčí cvičení zvládnou, můžou si rytmy prohodit. Po zvládnutí přistoupíme ke složitější verzi. Skupina, která hraje rytmus 3-3-2, ať už na dřívka nebo úderem o stehna či tlesknutím, bude hrát tentokrát všechny doby v taktu, ale akcentovat bude pouze první ze tří dob. Přesněji řečeno, z osmi dob bude každá hraná, ale pouze první, čtvrtá a sedmá doba budou akcentovány – zahrány s větší dynamikou. Tento rytmus je ve škole vhodný především k pochopení rytmů používaných v populární hudbě. Je možné se přes učení tohoto rytmu také dostat k hudbě jazzové a vysvětlení synkopy.

Synkopa je nota zahraná na lehkou dobu, ale je zadržovaná i přes následující dobu těžkou. Stejně tak jako mnoho dalších prvků moderní popové i rockové hudby, i synkopy mají původ v jazzu.

Může se stát, že žáci nepochopí ze zápisu rytmus, který mají zahrát. V tomto případě platí osvědčená metoda, kde se čísla nahradí slovy. 3-3-2 bude tedy znamenat dvě trojslabičná slova a jedno dvojslabičné. Žák si nejprve nahlas říká slova a každou první slabiku zdůrazňuje úderem. Poté už si pomocná slova pouze vybavuje v duchu.

9.1.3 Ukázka rock'n'rollové harmonie a rytmiky ve škole

Aktivitou při výkladu rock'n'rollové hudby může být hraní bluesové dvanáctky nebo i postup krácejícího basu. Šikovnější žáci mohou zkusit zahrát tento postup na kytaru nebo na klavír. Ke klavíru si mohou sednout alespoň tři žáci a ti se pokusí zahrát postup tónů c, e, g, a, b, a, g, e. Po několika pokusech ho zvládne skoro každý a můžeme ho zkoušet posunout například o kvartu nebo o kvintu výš. S ukázkou bluesové dvanáctky je to složitější. Pokud žákům ve škole umožňuje technické vybavení hrát celý akord najednou, jako například pomocí I-padu, stačí jim pak vysvětlit, kolik dob připadá na hraní určitého akordu. Např: EEAA EEAA HHAA EEHH. Každý akord na jeden takt. Pokud to technické vybavení neumožňuje, využijeme Boomwhackers. K tomu potřebujeme složitější zápis rytmů, protože každý žák hraje pouze jeden tón. K tomu, abychom aktivitu mohli zvládnout, musíme hrát v C Dur. Budeme využívat pouze tóny: c, d, e, f, g, a, h, c. Vzhledem k tomu, že tón *b* nám umožňuje použít na prvním stupni septakord, budeme se muset spokojit bez něj. Ale pro účely ZŠ není zase tak podstatný. Pokud je tato varianta pro žáky moc složitá, nebo není možné ji z jiných důvodů uskutečnit, může učitel bluesovou dvanáctku pustit z nahrávky, nebo sám zahrát na klavír či na kytaru. Do hraného podkladu se v tomto stylu hodí zařadit improvizaci. Je jisté, že pro žáky je improvizace velice složitou aktivitou, ale vzhledem k tomu, že většina hudebníků při improvizaci vycházela, nebo i vychází z pentatoniky, můžeme například z xylofonu odebrat tóny, které do pentatoniky nepatří. To znamená, že zůstane jen c, d, e, g, a. Na těchto tónech si může žák vyzkoušet improvizovat do podkladu a pochopí tak základní pravidla.

S improvizací je asi lepší začít u hudby jazzové, ale hodí se i v rocku. Ze začátku je lepší improvizovat v rytmu, protože žáci mohou tleskat rytmy, které je napadnou bez ohledu na melodii. Tóny spíše znesnadňují orientaci.

9.1.4 Rytmická aktivita k aktuální populární písni

Při nácviu jakýchkoli rytmů či melodií je lepší volit písně, které žáci znají, nebo je právě hrají hodně v rádiích. Žáci k nim většinou mají kladný vztah. Pro příklad si můžeme uvést rytmus z písně *Cudzinka v tvojej zemi* interpreta **Xindla X. Xindl X** používá jednoduché osvědčené harmonie. Písně staví na textech a velmi chytlavých refrénech. Používá ale složitější frázování. Žáci text v rychlosti ne vždy stíhají přečíst, natož zaspívat, proto je třeba se na složitější místa zaměřit. Pokud žáci píseň zvládnou, můžeme nacvičit rytmus. Použijeme Orffovy nástroje nebo hru na tělo. Rytmická aktivita k této písni je vhodná k dodržení pauzy na těžké době. Žáci mají tendenci první dobu zdůrazňovat. V tomto případě ale tleskají pouze na druhou a čtvrtou. Jsou dvě možnosti jak žákům tento rytmus vysvětlit. Buď můžeme rytmus zapsat v osminách, díky kterým žáci vidí přesně údery i pomlky, ale zároveň jim množství not ztěžuje orientaci v rytmu. Nebo rytmus zapíšeme ve čtvrtových hodnotách a vysvětlíme, kterou dobu je třeba rozdělit na dvě. Zpěv do tohoto rytmu by byl velmi obtížný, vzhledem k rychlému frázování. Proto zvolíme žáka, který rytmus zvládá. Může ho pak hrát a určovat tak tempo písně, kterou učitel hraje.

--X---XX/--X---XX

Obrázek 14 – Rytmus hraný žáky ke zpěvu písně *Cudzinka v tvojej zemi* od Xindla X. (zdroj autor)

Pomlka opět znamená pauzu a X úder. Číslo u X bude znamenat počet úderů, na který se doba rozdělí.

$$-x-x^2/-x-x^2$$

Obrázek 15 - Jednodušší varianta zápisu rytmu z písničky Cudzinka v tvojej zemi. (zdroj autor)

9.1.5 Základní rytmus v populární hudbě

Jak jsme si již řekli, v hudbě všech možných stylů se používá základní beatový rytmus. Žák ho však nezvládne zahrát sám. To by vyžadovalo mnohem delší dobu na cvičení. Ale při rozdělení žáků do skupin si můžeme rytmus zahrát. První skupina bude hrát činel, druhá bude akcentovat doby určené pro basový buben a třetí bude představovat buben rytmický. Pak už stačí jen zvukově odlišit jednotlivé úder, aby rytmus vynikl. To znamená, že činel zastoupíme například trianglem nebo tichým tleskáním, basový buben nahradíme dupnutím nebo úderem o lavici a rytmický buben nahradíme hlasitým tlesknutím.

/xxxxxxxx/xxxxxxxx/ hajtka, činel

/--x---x-/--x---x-/ rytmický buben

/x---x---/x---x---/ basový buben

Obrázek 16 - Ukázka základního rytmu hraného na bicí nástroje a možnosti rozdělení žáků do skupin. (zdroj autor)

10 ZÁVĚR

Díky psaní této práce jsem měl možnost seznámit se s moderními interprety rockové a popové hudby. Dále jsem pochopil určité znaky stylů a podžánrů, ze kterých dnešní skupiny vycházejí. Snažil jsem se vybrat zejména interprety vhodné k demonstraci nejpoužívanějších znaků populární hudby 21. století. Vzhledem k tomu, že rock a pop mají dlouhou historii a zahrnují mnoho známých osobností, je těžké určit, který z interpretů je zásadní a který méně. Nelze najít nejlepšího, nejhoršího, nejoblíbenějšího interpreta, skladatele s největším vlivem či největší uměleckou hodnotou. Množství stylů se odvíjí od množství názorů a vkusu posluchačů.

Jelikož je mi toto téma velmi blízké, vycházel jsem (zejména v kapitole o hudební charakteristice) ze své zkušenosti. Snažil jsem se nastínit některé podobné znaky v hudbě jednotlivých skupin, hlavně po stránce harmonické a rytmické. Dále jsem měl možnost se seznámit se základními principy zvukové stránky moderní hudby, jelikož kvalita zvuku je dnes zásadní. Protože se jedná o hudbu současnou, adekvátních zdrojů pro napsání této diplomové práce nebylo k nalezení mnoho. Mohl jsem však využít své praxe v oblasti rockové a popové hudby.

Jak jsem již zmínil, pro hudební aktivity na ZŠ je moderní hudba velmi vhodná, protože ji žáci slýchají denně. V moderní hudbě se také snadno nachází jednoduché modely, se kterými můžeme pracovat. Přestože pedagogických zkušeností nemám zatím mnoho, většinu uvedených hudebních aktivit jsem měl možnost si vyzkoušet s žáky na ZŠ.

Tuto práci by mohli využít například učitelé, kteří nemají zkušenosti s využitím moderní populární hudby v hodinách HV a rádi by se inspirovali.

11 RESUMÉ

V této práci je nastíněn vývoj moderní populární hudby. Zároveň zahrnuje i interprety a styly, ze kterých moderní hudba čerpá. Charakterizovaná je zde zejména populární hudba světová, ale zahrnuto je i několik nejvýznamnějších českých interpretů. Dále se práce zabývá určitými podobnostmi v hudbě jednotlivých skupin a interpretů, aby bylo lépe pochopitelné, jaké hudební prostředky dnešní pop a rock využívá. V poslední řadě práce obsahuje několik návrhů na hudební aktivity pro žáky základních škol. Příložené CD zahrnuje několik ukázek moderní populární hudby. Tyto ukázky mají demonstrovat harmonické a rytmické postupy nejčastěji používané v moderních písních.

This thesis enlightens reader on the development of modern popular music. It also includes information on musical interpreters and styles that inspired modern music. The thesis is oriented mainly towards world popular music, but it also covers several of the most significant Czech interpreters. The thesis also covers description of similarities among various musical groups and interpreters to make it easier for the reader to understand what musical elements today's pop and rock uses. The thesis also includes several suggestions of musical activities for students of primary schools. Attached CD contains examples of modern popular music. These examples should demonstrate harmonic and rhythmic techniques that are most often used in modern songs.

12 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ASSANTE, Ernesto. *Legendy rocku: umělci, nástroje, mýty a historie padesáti let hudby mladých*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. ISBN 978-80-204-2275-0.

BARTAS, Pavel. *Rock & metal book: encyklopedie hard rocku a heavy metalu*. Vyd. 1. Praha: VolvoxGlobator, 2004. ISBN 80-7207-554-3.

COULTER, Leo a Richard JONES. *Jak nahrávat svoje skladby --a umísťovat je na internet*. 1. vyd. V Praze: Slovart, 2011. ISBN 978-80-7391-504-9.

HEATLEY, Michael (ed.). *Encyklopedie rocku: nejúplnější průvodce rockovou hudbou na světě*. Vyd. 1. Praha: Beta-Dobrovský & Ševčík, 1999. ISBN 80-86278-18-2.

KUHN, Tomáš. *Stručné dějiny populární hudby a jazzu pro studenty a učitele hudební výchovy*. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2011. ISBN 978-80-261-0018-8.

LINDAUR, Vojtěch. *Neznámé slasti: příběhy rockových revolucí 1972-2012*. 1. vyd. V Praze: Plus, 2012. ISBN 978-80-259-0128-1.

PRIMI, Michele. *Prokletí rokenrolu: tragédie a záhady rocku*. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2013. ISBN 978-80-7391-716-6.

Internetové zdroje:

Fenomén electro swing. Dá se na něj tancovat i charleston. Český rozhlas [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/hudba/_zprava/fenomen-electro-swing-da-se-na-nej-tancovat-i-charleston--1554497

Co je to... Indie rock? TOPZINE [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/co-je-to%E2%80%A6-indie-rock>

O Xindlovi. Xindl X - oficiální stránky [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.xindlx.cz/o-xindlovi>

Historie. Michal Hruza [online]. Praha, 2013 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z: <http://www.michalhruga.cz/historie/>

O Anet. Aneta Langerová - oficiální web [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06].
Dostupné z: <http://www.langerovaaneta.cz/o-anet/>

Dan Bárta. Dan Bárta & Illustratosphere [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06].
Dostupné z: <http://www.danbart.cz/dan-barta-detailkapela.aspx?IDKapela=1>

Biografie. Iva Bittová officialwebsite [online]. Praha, 2009 [cit. 2016-04-06].
Dostupné z: <http://www.bittova.com/cz/biografie.php>

Biografie. DJ Wich [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z:
<http://www.djwich.com/biografie/>

Bio. UDG [online]. Ústí nad Labem, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné z:
<http://www.udg.cz/bio/>

Monkey Business. Monkey Business [online]. Praha, 2016 [cit. 2016-04-06]. Dostupné
z: <http://www.monkeybusiness.cz/>

O Danovi. Daniel Landa / oficiální web [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-04-06].
Dostupné z: <http://www.daniel-landa.cz/o-danovi/>

PŘÍLOHY

Příloha A – Zvukové CD

1. Ukázka často používaného harmonického postupu (např. Ami, F, C, G)
Green Day – 21 Guns, Bon Jovi – Have a Nice Day, Eminem – Love The Way You Lie, Aneta Langerová – Srdcotepec
2. Ukázka často používaného harmonického postupu (např. C, G, Ami, F)
Adele – Someone Like You, Nickelback – Far Away, Tomáš Klus – Do nebe, Tomáš Klus – Pocity
3. Ukázka často používaného harmonického postupu (např. Ami, C, G, Dmi/D)
Linkin Park – What I've Done, Nickelback – Lullaby, Green Day – Boulevard Of Broken Dreams, Madcon – Don't Worry
4. Ukázka často používaného rytmu 3-3-2
John Legend – All Of Me, Coldplay – Clocks, Foo Fighters – Best Of You

Green Day – 21 Guns - Butch Vig, Green Day. *21st Century Breakdown*. Reprise Records, 2009.

Bon Jovi – Have a Nice Day - Bon Jovi. *Have A Nice Day*. Island Nashville, 2005.

Eminem – Love The Way You Lie - Eminem. *Recovery*. Aftermath Entertainment, Interscope Records, Shady Records, 2010.

Aneta Langerová – Srdcotepec – Langerová Aneta, Ivan Král a Daniel Hádl. *Spousta andělů*. BMG Music, 2004.

Adele – Someone Like You - Adele, Wilson a Adkins. *21*. XL, 2011.

Nickelback – Far Away - Nickelback, Joey Moi. *All the Right Reasons*. Roadrunner EMI Records, 2005.

Tomáš Klus – Do nebe - Tomáš Klus. *Cesta do záhu(d)by*. Sony BMG, 2008.

Tomáš Klus – Pocity - Tomáš Klus. *Cesta do záhu(d)by*. Sony BMG, 2008.

Linkin Park – What I've Done - Rick Rubin a Mike Shinoda. *Minutes to Midnight*. Warner Bros. & Machine Shop Recordings, 2007.

Nickelback – Lullaby - Nickelback, Joey Moi, Brian Howes. *Here and Now*. Roadrunner, Universal Music Canada, 2012.

Green Day – Boulevard Of Broken Dreams - Green Day. *American Idiot*. Reprise Records, 2004.

Madcon – Don't Worry - Teddy Sky, Johnny Powers Severin, Ray Dalton, Madcon. *Don't Worry*. Warner, 2015.

John Legend – All Of Me - John Legend, Jon David Anderson, Kanye West, Ken Lewis. *Love in the Future*. Columbia GOOD, 2013.

Coldplay – Clocks - Ken Nelson, Coldplay. *Clocks*. Parlophone, 2002.

Foo Fighters – Best Of You - Nick Raskulinecz, Foo Fighters. *In Your Honor*. RCA, 2005.

Příloha B – Obrázky

Obrázek B/1 - Linkin Park

Linkin Park. *Linkin Park* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <https://akela.mendelu.cz/~xcambala/>

Obrázek B/2 – Nickelback

Kayfabe news. *Wrestling fans finally freed from weekly Nickelback exposure* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.kayfabenews.com/wrestling-fans-finally-freed-from-weekly-nickelback-exposure/>

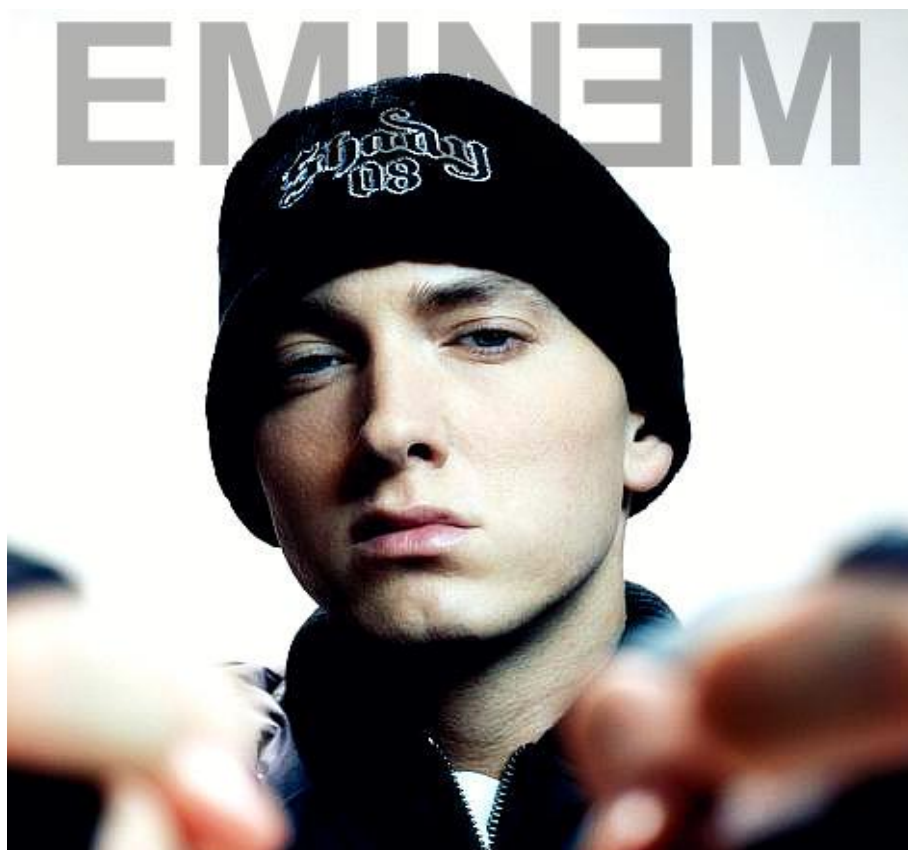
Obrázek B/3 – Coldplay

Relevant. *Is Coldplay's Final Album on the Way?* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:
<http://www.relevantmagazine.com/slices/coldplays-final-album-way-0>

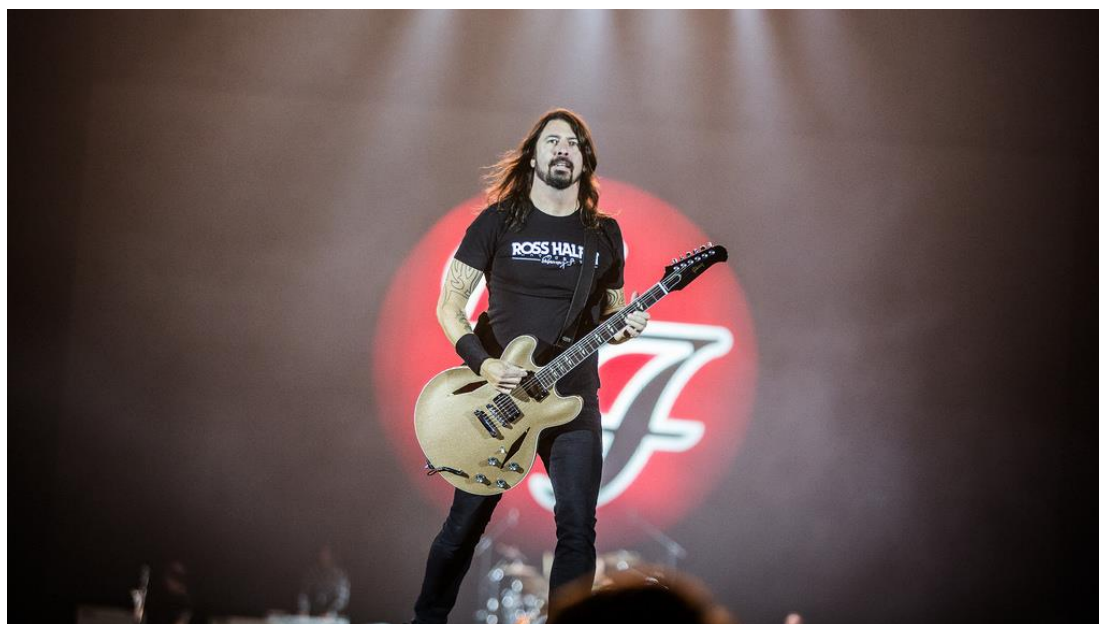
Obrázek B/4 – Serj Tankian ze skupiny System Of A Down

Serj Tankian. *Wikipedia* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Serj_Tankian

Obrázek B/5 – Eminem

Eminem. *Flickr* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:
<https://www.flickr.com/photos/nicolee123nd/4924445214>

Obrázek B/6 – Dave Grohl ze skupiny Foo Fighters

Foo Fighters. *Flickr* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <https://www.flickr.com/photos/nrk-p3/18680604062>

Obrázek B/7 – Xindl X

Xindl X. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Xindl_X_\(3\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Xindl_X_(3).JPG)

Obrázek B/8 – Aneta Langerová

Aneta Langerová. *Fanclub Anety Langerové* [online]. [cit. 2016-04-10]. Dostupné z:
<http://www.aneta-langerova.com/>